

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

TANÜGYI FOLYÓIRAT
FELELŐS SZERKESZTŐ

VICSAY LAJOS

állami polgári iskolai tanár

TARTALOM

Május

Turchányi István: Magyar katonák. (Vers.) — Pakots József: Ti drága, kedves, szép magyar fiuk... Előadás Hősök-napjára. — Lantos Mór: Beszéd hősi halottak napjára. — Gyula diák: A boldog szunnyadókhöz. (Vers.) — Barabás Ilona: Az életmentő hős tanító. — vitéz Rózsás József: Elesett hősök ébredjetek... (Vers.) — Móra László: A kenyér ünnepén. (Vers.) — Magyar aratás. Jártas Róza: Trianon évfordulójára. Duna. — Megemlékezés Trianonról. — Jártas Róza: Öreg vitéz intelve — levente fiához! (Vers.) — Gyökössy Endre: Elszakított folyók éneke. (Vers.) — Vizsgai költemények. (Évzáró ünnepélyre.) — Barcsák István: A névtelen hős. Színmű 1 felvonásban. — Ének- és tornaversenyek. — Jártas Róza: Miért dalolsz? (Vers.) — Szülői értekezlet. Mit kell tudni a szülőnek gyermekéről? — Ismeretterjesztő előadás. A jövedelemmegosztásról. — Szerkesztői üzenetek.

1937

III. évfolyam.

5. szám.

KIADÓHIVATAL

Szeged,

Kálvária ucca 5.

Szerkesztőség : Madách ucca 17.

Előfizetési ára egy évre 6 pengő

WOLF MIKSA ÖRÖKÖSEI

ÜLLÉSPUSZTAI SZŐLŐGAZDASÁGA ARANY OKLEVÉLLEL

TÖBBSZÖRÖSEN KITÜNTETETT FAJBORAINAK ELADÁSA

IRODÁNK, MINTAPINCÉSZELÜNK:

HUNGÁRIÁVAL SZEMBEN.

HORTHY MIKLÓS UCCA 16.

SZEGED

TELEFON: 20-60.

Mélyen tisztelt Cím!

Ön előtt is bizonyára ismeretes, hogy ülléspusztai szőlőgazdaságunkban kiváló minőségű fajborokat termelünk, melynek hire, tekintélyes szállításaink folytán az ország határin tulra is terjed. Kizárólag saját termésű borainkat városunkban, valamint az ország minden részében literenként kimérve és palackozva, hordó tételben is árusítjuk Horthy Miklós ucca 16. szám alatt (Hungáriával szemben) lévő üzlethelyiségünkben. Kiváló minőségű borainkat a legolcsóbb árban, izléses adjusztálásban hozzuk forgalomba. Próbarendeléssel állandó vevőnk marad.

Bor áraink:

	1 lit.	7/10 lit.		1 lit.	7/10 lit.
Asztali	— .38		Rizling 1934-es	— .70	— .65
Fehér asztali	— .44		Veltelini	— .80	— .75
Kövidinka	— .48		Üllés-Gyöngye ...	— .90	— .85
Zöld-fehér asztali	— .56		Szemelt Rizling	1. —	— .90
Bakator	— .60		Veltelini 1935-ös ^{édes}	1. —	— .90
Üllési aranyos ...	— .60	— .56	Veltelini 1934-es „	1.20	1.10
Finom asztali	— .66		Burgundi	1.20	1.15
Burgundi édes 1 lit. 1.30			7/10 lit. 1.20		

Áraink a literes boroknál csere üveggel, vagy annak beszerzési árban való felszámításával értendők. Rendeléseket házhoz szállítunk. Áraink készpénzfizetés ellenében értendők. Nagyobb vételnél megfelelő árengedményt nyújtunk. Hordós borokra külön árajánlatot adunk. Viszonteladóknak külön árjegyzék. — Örövendeni fogunk, ha Önt is vevőink között üdvözölhetjük.

1937. május 20.

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

T A N Ü G Y I F O L Y Ó I R A T

Kiadóhivatal: Szeged, Kálvária-u. 5. Szerkesztőség: Madách-u. 17.

Magyar katonák

Kiknek mély álma még a jeltelen
Sir mélyén is a drága hont vigyázza:
Holt hőseink ti, magyar katonák,
Most ünnepel egy nemzet büszke gyásza.

Felétek hódol zászlók erdeje,
Néktek tiszteleg az élő nemzedék,
Tinéktek nyílik mindenik virág,
Tírátok szórja fényét most az ég.

Néktek szent ősök hagyták örököül
A büszke kardot s a zöldelő babért
S hogy szent juss, édes áldozat legyen
Vérrel áldozni és halni a honért.

Ti a halálnak jég szemébe is
Kevély ösdaccal, dalolva néztetek
S oly könnyen, mintha virág volna csak,
Áldoztátok fel szép ifju éltetek.

Holt hőseink ti, magyar katonák,
Tinéktek hódol most zászló és a kard,
Ó, fogadjátok el e hódolást
S a sir mélyén is védjétek a magyart...

Turchányi István.

Ti drága, kedves, szép magyar fiuk...

— Előadás Hősök-napjára —

Husz éve már, hogy javában állt a világ legnagyobb pokla, a földet-eget megrázó és sarkaiból kimozdító világégés. Husz éve már... Akkor 1917-et irtak, a frontokon ott álltak még dicső katonáink, akiken a poklok kapui sem vehettek erőt... Milyen nagyszerűek voltak, milyen ellenállhatatlanul önfegyelmeyezettek és odaadók még a világháboru harmadik vérzivataros esztendejében is, amikor már másodszor vonultak ki virágos csáköval, nótás kedvvel a világ négy tája felé elhuzódó frontokra, hogy a magyar kard, a magyar becsület hirnevét a saját életük árán is fenntartsák, megőrizték.

Óh, ti áldott magyar katonák, ti ezerszer áldott hősök, akik most még azt a jutalmat sem érhattétek meg, hogy itthon, azon a földön, annak a rögnök ölében alhassátok örök álmotokat, amelyért annyit, de annyit szenvedtetek és eiviselletetek... Együtt zokogjuk Ráchellel szörnyű fájdalmunkban, hogy

Ime, a szép tavasz kiesett az évből,
Egy nemzedék holt ki az emberiségéből,
Nyugszik temetőben...

De hol, melyik táján a világnak, melyik, ma már jeltelen, behorpadt sirban? Van-e virág vagy vadrózsabokor a sirotok felett...? Eljár-e arra, tifeleték a magyar rónák zokogó szava, amikor így május utolsó vasárnapján felétek sóhajtjuk a fájdalom nehéz szorongását... Ki tudja azt? Ki tudja azt...

Benneteket idézünk, rólatok szól ma minden virág, amit a virágos május kibontott méhéből...

Régi mondás, hogy fegyverzajban hallgainak a muzsák. Tagadhatatlan ugyan, hogy a költészetre és általában a művészetekre nézve nem kedvezők a háborus idők, de tény az is, hogy a nemzeti lélek egyik legfontosabb életnyilvánulása: a költészet nem némulhat el a háboru zivatarában sem.

Ezeréves történelmünk, mely alatt annyiszor kellett megküzdennünk nemzeti létünkért, fennmaradásunkért, bőven szolgáltat példákat arra, hogy költészetünk éppen a harcok zajában indult hatalmas lendületnek. Elég lesz talán a XVI. század végvári lantosára, Balassa Bálintra, vagy utolsó nagy nemzeti küzdelmeinkre, a kuruc háborukra, szabadságharcunkra és a világháborura hivatkoznunk. A kuruc-háboruk nvomán fakadt kurucköltészetünk és a 48-as szabadságharcunk fegyverzaiából nem hallik-e ki költőink egész seregének dala s nem halljuk-e mindeneiket tulszárnyalni Petőfinek vijjongó-lázongó hangját, aki mint

sírály a viharban, szállong hazája fölött, amíg az szélszort hájjával, két kezében fegyverrel küzd az ellenséggel?

De hagyjuk a régmúltat, a husz év előtti nagy világégés néhány sorát idézzük csak annak bizonyságául, hogy mennyire ott élt nemzeti költészetünkben a világháború katonáinak csodálatos alakja és hősi elszánása.

Mindjárt a háború elején megszólalt a legnagyobb költő: a nép. A magyar nép mindig erősen poetikus és poéta volt, érzelmi élete gazdag és rendkívül érzékeny. Kedélyének hullámai csakhamar dallá sűrűsödtek; nótába önti mindazt, ami mélyebben hat rá: örömét, bánatát, reményét, csalódását, lelkesedését és csüggedését egyaránt.

Ki ne emlékeznék a régiek közül vissza a mozgósítás első málmoros napjaira, midőn a zászlókkal, virágfüzerekkel diszitett katonavonatokból most szomorú, majd vidám dal hangzott szer- te az országban s hős fiaink lelkes nóta mellett indultak el, hogy ha kell, életükkel és vérével is megpecsételjék azóta szinte legendássá vált hősiességüket. Régi népdalaink átalakultak, új színt, új életet nyertek. Egész kötetekre menő gyűjteménye van ebből az irodalmunknak. Ezek a dalok őrizték meg az utókor számára a magyar lelkeséget, amely akkor virágzott ki a magyar szívekből, lelkekből, amikor kibontották a zászlókat s mindnyájunknak el kellett menni... Ott lángolt bennük a magyar népnek tiszta és erős hazaszeretete, ott izzott az önfeláldozó vitézség az ősi föld, a hazai rög megvédelméért, ott pompázott a nemzeti büszkeség, melyet még magasabbra emelt honvédeink legendaszerűvé vált hősiessége, ott tombolt az elkeseredés a megsemmisítésünkre összeesküdött ellenségeink ellen. Ott lüktetett e dalokban fajunknak egyik legszebb erénye: hagyományos királytisztelete, mellyel szinte gyermeki bizalommal, szerető rajongással tekintett agg uralkodónkra, kit nem egyszer Ferenc Jóskának nevez. Máskor meg a magyarságnak meleg és tiszta családi érzése, családi életének nemes idealizmusa keres és talál hangot dalainkban, de most minden romanticizmustól menten, igazi férfias szerelem, majd mint megható szülői és gyermekei szeretet, mint hő sóvárgás szerettei után, mint természetes visszavágvadás az akáclombos kicsi falu egyszerű hajlékába, az elhagyott békés otthon után.

De műköltészetünk egy részét — az igazán nemzeti — is áthatotta ez az érzés. A háború egyik költője Pakots József mondta: „Ma nincs más dal, a háború dalol.“ (Ma szívemből.) S bár az u. n. nyugatosokat hidegen hagyja a nemzeti érzés fel-lángolása, a nemzeti költészet követőit magával ragadja a nemzet közös érzése. A régi nagyok mellett új költők lépnek föl, akik közül nem egy helyet biztosított magának irodalmunk történetében is.

Talán a legérdekesebb és legértékesebb Gyóni Géza köl-

tészete. Kis verskötetét, amelyben 28 költeménye volt, Przemyslből, ebből a „vérrel vakolt várból“ küldte haza repülőgépen, hogy csakhamar szárnyára vegye a népszerűség s bejárja az egész hazát. Gyóni Géza költészete a világháború véres eseményeiből sarjadzott ki, bár erősen emlékeztet Balassa Bálintra, a kuruc-költészetre és Petőfire, mintha csak azt igazolná, hogy költésztünk sohasem szakadhat el a nemzeti lélektől, a magyar szellem hagyományaitól. „Ne szomorkodj Bálint... c. költeményében így ír:

„Föl a fejjel, Bálint,
Nézz csak a szemembel
Sok százéves magyar harag
Lángja lobog benne.“

Valóban, nemcsak a sokszázéves magyar harag, hanem az egész magyar nemzet szíve lüktet költészetében. Még nem tudja, nem látja, mire végzi a magyarság, de úgy tekint az egész világháborút, mint Isten ítélettelét, igazságszolgáltatását ellenségeink fölött:

„Ami most készül, szent leszámolás lesz
S nyugalom, áldás, béke a Jövőnek.
Virágos, ékes fegyverünk nyomában
Nagy Békeország vasfalai nőnek.“

Ez eljövendő világbékéért, nemzetünk szebb jövőjéért örömmel ajánlja fel életét, véré:

„Fogadd el tőlem, Világ Magvetője
S ha kezdődik a boldog aratás,
Engedd, Uram, hogy nyilhasson belőlem
Hazai rónán egy áldott kalászt!“

(Ének a Gránicon.)

Ezért tudja oly derűsen festeni a katonaéletet, akárcsak a XVI. század lantosa, Balassa Bálint:

„Nap süti napszám
S ha hűs az éjjel,
Betakaródnak
Csillagos éggel:
Éhét elveri
Jó bádog-csajka;
Tükörnek is jó,
Ha kedve tartja.“

(Levél a Gránicról.)

És e kemény, a veszedelmeket szinte fitymáló szívű hősöket a kiömlő vér keresztsége valósággal testvérekké avatja s az önfeláldozásig menő gyöngédséget és szeretetet fakasztja fel lelkükben. Két magyar vitéz beszélget a sáncon, mindegyik haza gondol, az egyik otthon hagyott ifju feleségére, ki most írja levelét, a másik arra, hogy:

„Olyan kedves már a csöppnyi gyerek,
Mikor föltérdel az anyja ölében.“

Mire megszólal bajtársa szívében a legnemesebb testvéri szeretet:

„Pajtás, huzódj csak erre közelebb,
A golyó ott a földet mind kivágta.
Jobb lesz nekem a te fekvőhelyed —
A kicsi fiad ne várjon hiába.
— Nekem nincs fiam, aki haza várjon...“

(Vasárnap a sáncon.)

Ez a gyöngéd szeretet nyilvánkozik meg benne akkor is, midőn elesett bajtársa láttára a lengyel dombok bus őszi virágát, a didergő fehér margarétát szedi össze árva csokorba s szívére tüzi szomorun és elkeseredett átkot szór arra, ki halálát és a vértengert orvul reánk idézte. (Ima a lengyel dombokon.)

Milyen határtalan öröme, amikor öccsével, Mihály főhadnaggal találkozik, aki tőle alig félóránnyira tartózkodott a przymysli várban. De legmélyebb bepillantást nyerünk szívébe, midőn feleségéről énekel. Olyan szívünkbe lopódzó nemes gyöngédség, olyan melegség, olyan ideális tisztaság; minden szentimentalizmustól mentes, komoly erkölcsi alapon nyugvó, férfias szerelem nyilvánkozik meg e dalaiban, amelynek varázsa lebilincseli az olvasót. Nincs Petőfi óta egyetlen lírikusunk, aki a nőt, mint feleséget oly magas fokra állítaná s mégis olyan közel szívünkhöz, mint Gyóni Géza. A várból küldött verskötetét is őrangyalának ajánlja. Minduntalan rágondol s magával, életével már rég leszámolt és csak az a gondolat bántja szüntelen, hogy az ő halála mennyire megszorítaná a szegény asszonyt. Ezért tör ki ajkán az önkénytelen fohász:

„Nem kértem, Uram, Tőled semmit is,
Mert nem alkottad kérő szóra szám;
S most mégis kérlek, szegény életem
Ajándékuul add néki, jó Atyám!“

(Könyörgés harc hajnalán.)

És az a hite, hogy őt felesége, őrangyala visszaimádkozza, olyan erős, olyan rendületlenül él szívében, hogy minduntalan kifejezést keres magának:

„Minden nap új csodára ébredek:
 Hogy élek még, túl ennyi véres harcon.
 Óh, hogy győzni tud annyi vész felett
 Egy imádkozó, édes, gyöngye asszony.”

(Csodák.)

Ime, néhány virágszál Gyóni Géza nemesen egyszerű, tiszta és erővel teli költészetéből.

Erős nemzeti érzés szólal meg Hangay Sándor költeményeiben is, melyek még a déli harcok zivatarai közt keletkeztek. Hite, bizalma nem rendül meg pillanatra sem s szilárd meggyőződéssel hirdeti, hogy „megbirkózunk a poklok száz hadával is.” (Ima érte.) Kemény szíve csak akkor lágyul meg, ha feleségére és két fiára gondol, kik közül a kisebbet még nem is láthatta s érettük minden érzése imába olvad át. Boldoggá teszi a tudat, hogy a

„Véráztatott földből színesebb pompában
 Bomlik majd ki az új, a szebb tavasz”.

(Hirt hozott a tábori posta.)

„Legszebb jutalmunk lesz, ha csontjainkból
 Tinéktek új, más, szebb jövő fakad
 S ha álmodunk majd rólatok, tavasznap,
 Mi télfüak, a zsendült hant alatt.”

(Sebesült katona beszél.)

A doberdói harctér lantosa volt Szepessy László, akinek élete fáklyája is ott aludt ki. Katonáinkat dicsőíti Peterdi Sándor is. Az itthonmaradottak lelkét az élete végén újra termékennyé vált Kiss József szólaltatja meg, amikor Przemyslből a végső kirohanást intéző, megrogyant térdű, kiszáradt nyelvű tizezer vértanuról írja:

„Kor kor után betér az örök révbe,
 De ez a tizezer
 Behalzsamozva él majd a regékbe —
 Mind a tizezer!”

(Przemysl.)

De megszólalt a szeretet poétája, Szabolcska Mihály is, bár az ő nemesen érző, gyöngéd szívében gunnyasztottak a dalok, mint erdő mélyén a dalos madarak viharos éjtszakán, várva a békés hajnalhasadásra. De nemzeti büszkesége mégis dalra lelkesíti, dallal üdvözli hadbaszállt nemzetét s elragadtatással kiált fel:

„Arcom kigyul, örömkönny gyül szemembe,
 S büszke vagyok rá, hogy magyar vagyok!”

(Világháboruban.)

A kereszténység megcsufolásán kesereg a „Legenda a csatáról” című költeményében, amikor mind a két ellenséges hadállásban lévők Istennek adnak hálát a győzelemért, míg minden kilőtt golyójukat az utfélen álló Feszület fogta fel magába.

Magasztos ódái hev és erő szólal meg K o z m a A n d o r kobzán is. Lelke előtt, ha aggódva tekint hős jelenünkre, Zrinyinek, a költőnek jelszavát hallja: Ne bánts d a magyar! — s örömmel és büszkeséggel látja, hogy

Zrinyi, a költő, hős hite él itt,
Vallja e nemzet örök igazul,
Jaj, aki bántja!“

(Zrinyi, a költő.)

S a j ó S á n d o r o n az elégikus bánat borong, amikor eszébe jutnak a hős negyvennégyesek, akik miatt

„Somogyban késő unokákig
A lélek már csak búra hajt:
Akácfa árnyán, csöndes estén,
Sabácról sir a nóta majd...”

(Sabác.)

A háboru meglátította az embereket hinni és imádkozni. Az aggódó szívekből önkéntelenül is kitört egy-egy bensőséges fohász künn a csatamezőn is itthon, a magára maradt családban egyaránt, ami gyakran megihlette költőink lelkét is.

De lehet-e alkalmasabb tárgya a költészetnek, mint a fájdalom, a vesztes fájdalom, a hősök felett, elvesztésük miatt, utánuk?

Mindnyájunk lelkéből szól O l á h G á b o r ódája:

„Ti drága, kedves, szép magyar fiuk,
Kiket nem látunk szemmel már soha,
Kikkél lehullt egy nagyszerű lavasz
Minden virága, fénye, mosolya?“

(Halott fiaknak élő anyjai.)

És ugyan van-e, kinek szívét nem járta már a fájdalom, hiszen:

„Mi élő fejfák: lombtalan kopáron
Aggulunk porrá a magyar határon;
Csak pusztá törzsek állnak idefenn,
Ami virág volt: odalenn pihen.“

(Óh, mennyi vér!)

De végezzük E m ő d T a m á s szép költeményével, hogyan vártuk őket, „Ha visszajönnek...”

„Ha majd egyszer mindnyájan visszajönnek,
Nagy boldogan megdobbán a szívünk,
Felszáradnak az arcokon a könnyek

és az ölünkbe' virágot viszünk,
 Virágot szórunk az utca porába,
 Virággá válik, ha lehu!l a könny,
 Virágon lépked a regruta lába,
 Ha majd egyszer mindenki visszajön..."
 ...És nem jöttek vissza...

Két gyermek

Vérharmatos, messzi mezőkön,
 Hol marsot dob! a halál, —
 Tüzzel szívében, vassal kezében
 Hős Varga Pál silbakot áll.
 Szeme, lelke annyira éber,
 Mintha nem is egy vón', de száz —
 Hős Varga Pál messzi mezőkön
 Reánk vigyáz...

És jó a Feldpost. Irt az asszony:
 „Én párom, értesítelek,
 Tisztöltet mán a kis fiad is,
 Mert megszületett a gyerek...
 A szeme barna, haja szőke
 S kegyelmedhez hasonlatos —
 Sej, beszélni is fog talán már,
 Mire az Isten hazához..."

Igy a levél. Hős Varga Pálnak
 Előnti szívét a meleg, —
 Csukaszürke katonabluzán
 Egy boldog könny végigpereg...
 — Hejhó, be csudaszép az élet!
 Hurrát kiált jó Varga Pál
 S valamerre mereven nézve,
 Haptákba áll és szalutál...

— Hejhó, be csudaszép az élet!
 De mi mozdul most messze tul?
 Hős Varga Pál lelke szemében
 És gyorsan fegyveréhe' nyul.
 — Hajrá, ez fiam tiszteletére!
 S a puska végén füst remeg —
 S valahol messze muszka földön
 Árva lett egy másik gyerek...

Pakots József.

Beszéd hősi halottak napjára

Kedves Gyermekeim!

Reggel mély gondolatokba merülve mentem végig az utcán, majd hirtelen fölnéztem s egy fekete gyászlobogót pillantottam meg, amint busan lengt a magasban. Megállok, gondolkozom, miért e zászló?! Sekkor mintegy átalakul mozivászonná, egy 23 év multját takaró függöny félrehuzódik s egy irtózatoss kép tárul elém. Látom, amint dühöng a vihar s az utca porát a magasba emelve a látóhatárt elsötétíti, elhomályosítja, egyre sűrűlt, egyre zug, majd egy fülsiketítő harci riadó hasítja meg a szél zugását: csatára föl, veszélyben a haza, itt az ellenség! Most változik a kép s látom, amint fiatal fiuk édes szüleik vállára borulva sűrű könnyhullatások között bucsuzkodnak s fegyvert ragadva sielnek a haza védelmére, itt hagyva apát, anyát, testvért; látom, amint férjek, apák megválnak feleségüktől, gyermeküktől s puskával a kézben mennek az ellenséget kiverni hazánkából; repülő tántos módjára rohog velük a vonat a harc mezejére.

Most ismét változik a kép. Egy óriási kiterjedésű harctér áll előtttem, hallom, mint dörög az ágyu, csattog a kard, ropog a puska, majd a rohamra futó vitézeink „rajta!“ kiáltása tölti be a levegőt s most látom felbukkanni az utánuk rohanó halálangyalt, amint a jobbában levő halált osztogató kaszájával hol jobbra, hol balra suhint s nyomában mindenütt kidülnek vitézeink a csatásorból. Mielőtt az élet világából az öröklét honába költöznének, képzeletben megegyyszer otthon vannak, egy utolsó bucsu csókot adva az otthonhagyottaknak e vigasz szóval: hisz a hazáért tettem... Fejük lehanyatlík, szemük becsukódik örökre, meghaltak a hazáért. Most e kép is elmosódik s csak egy pár szóból álló föliratot látok: ezért a zászlóért — majd ez is eltűnik, a függöny legördül s ismét magam előtt látom a fekete gyászlobogót, amint busan leng a magasban.

Kedves Gyermekeim! Tűzzük ki mi is e napon szívünkben a fekete gyászlobogót, áldozunk a haza védelmében elesett hősök emlékének, emlékezzünk meg róluk a mai napon szent kegyelettel. (Itt megemlíthetem a község hősi halottait.) E neveket véssétek be szívetekbe, úgy, hogy onnan soha semmi el ne mossa, lépten-nyomon előttetek lebegjenek s ha majd ismét szól a harci riadó, ha újból felhangzik a haza hívogató szava, úgy példájukat követve, legyetek készek itthagyni apát, anyát, testvért s fegyvert ragadva siessetek a haza védelmére!

Kedves Gyermekeim! Hőseink teste ott porladozik a föld méhében, de lelkük a mennyekben él s ezért hozzájuk fordulok s kérem, járuljanak a mindenható Isten trónusának zsámolya elé s könyörögjenek értünk, hogy a hazánk testéből elszakított részek

ujból egyesüljenek és a mi szép magyar hazánk ujból nagy, di-
cső, fényes legyen.

S most hozzád fordulok Mindenható Isten s kérlek, engedd tel-
jesedésbe menni a költő fohását, midőn könyörgi:

Szánd meg Isten a magyart,
Kit vészek hányának,
Nyujts feléje védő kart
Tengerén kinjának.
Balsors, akit régen tép
Hozz rá vig esztendőt,
Meggühödté már e nép
A multat s jövőndőt.

Most pedig álljatok fel, kulcsoljátok össze kezeteket s mond-
jatok velem egy szívből eredő forró imát a hőseink lelki üdvéért:
Engedd ó Istenünk, hogy az életfájáról leszakasztott rózsák, a hő-
sök lelke legyen befoglalva az örökélet koszorujába. Amen.

Sashalom.

Lantos Mór.

A boldog szunnyadókhoz

Aludjatok, ti áldott szunnyadók,
Aludjatok, ti néma hadsereg.
Ringasson békén a távoli rög
S ne bántson a könny, mely értetek pereg.
Aludjatok nagy álmok álmodói:
a hősök álma mindörökre mély.
Csak simogasson e bus gügyögésünk
szeliden, mint a halk tavaszi szél.
Apák, fiuk, szerelmes vőlegények,
kik porladoztok, haj, sok éve már,
akik elé mennydörgő ágyuszóban
véres mezőkön toppant a halál,
aludjatok! — A szunnyadástok boldog,
mert csonttá-kövélt bennetek az álom:
hogy diadalmas erős nemzet él
Kárpát ölében, a tiszai tájon.
Aludjatok csak, gácsországi holtak
s a Drina mentén szunnyadó bakák,
álmodjatok ott messze Moldovában
s az Alpeseeknek örökös havában
magyar halottak: fiuk és apák.
Aludjatok csak, néma, szent hadak,
pihenni édes, haj, pihenni jó,

s a Piave, vagy a Visztula zugása
 éppugy altat, mint a Tisza folyó...
 Be jó tinéktek, hogy az agyatokban
 megállt örökre az a gondolat:
 hogy bárki győz a véres dáridóban
 a magyar föld s a népe megmarad...

Mert jaj, miránkl az élő magyarokra
 özönnel hullt azóta minden átok
 és nincs és nem volt olyan nemzedék,
 mely ilyen véres Golgotákra hágott!
 Nincs... nincs oly kin, mely ránk ne zúdult
 volna,
 nagyobb gyalázat nem ért soha még,
 van-e panasz, mely végig győzné jajjal
 Jeremiás e szörnyű énekét?

De nem... csak csitt... hozzátok ne érjen
 az évig erő bugó jajgatás,
 csitulj panasz... a könny is lopva hulljon,
 mert szent ajándék ez a szunnyadás,
 mit Isten ad a halott katonának,
 ki hűséges volt, bátor és derék
 és könnyű szívvel vitte áldozatnak
 pirosló vérét s drága életét.

Csitt, csitt, panasz... nyugalomuk meg ne
 bolygasd,
 a hősök álma mindörökre mély
 és boldog, mert az Isten adta nekik:
 hogy föl ne verje földi szenvedély,
 se harangszó, se ágyuk orgonáját.
 De a könnyesepp s a siró anyaszó
 belenyilalhat porladó szívükbe
 s fölérezhet a boldog szunnyadó.
 Azért csak csitt. Csak fojtva, lopva fájjon,
 — hogy nincsen nálunk árvább a világon,
 mióta ők, jaj, messze földeken
 elnémultak s feküsznek jeltelen...
 Aludjatok csak, boldog pihenők,
 ringassanak szeliden, mint az álom,
 idegen földek, lávól temetőik...

Gyula diák.

AZ ÉLETMENTŐ HŐS TANÍTÓ

A Horthy Miklós-ut 141. számú fiúiskola igazgatója régi jegyzőkönyveket lapozgatva, rábukkant arra a kegyeletes megemlékezésre, mely Gál György tanító — önfeláldozó cselekedetét követő — haláláról emlékezett meg. — Igazgatónk ez eseményt most arcképének leleplezésével, emlékfá-ültetéssel emelte ki a feledés homályából, mert Gaál György nemes cselekedetének megismertetéséből olyan mély nevelő hatásokat lehet kiváltani, amelyek sok gyermeknél egész életre kiható jó eredménnyel lehetnek.

Az ünnepély a következőképpen folyt le.

A Hiszekegy elénklése után Horváth Lajos igazgató elmondta, hogy gyermekkorában a történelem-órán Nagy Lajos hősi tettei, harci dicsőségei csak bámulatot ébresztettek benne, de szívet nem indították meg. Mikor azonban azt hallotta, hogy Nagy Lajos, nem gondolva arra, hogy király, akinek nemzetéért élni kell, hanem saját élete kockáztatásával mentette ki az örvénnyel küszködő Szeredai nevű vitézét, akit azért küldött előre, hogy kísérelje meg, át lehet-e usztatni a megáradt patakon, — akkor mélyen meghatódott és nemcsak csodálni, de szeretni is megtanulta Nagy Lajost.

Nagy Lajos ezen cselekedetéhez hasonló volt Gaál György tanító önfeláldozó nemes tette is. Iskolánk közszeretében álló, megboldogult tanítója a háború kitörésekor nagy hazaszeretettől lángolva, kiment a harctérre, ahonnan sebesülve tért vissza. Felgyógyulása után újra az iskola padjai közé került. 1927 nyarán sovány és kiehézett pesti gyermekeket kísért nyaralásra Sajóvezdre, ahol az egyik napon a szokásos jókedvű lubickolás után, midőn a gyermekeknek el kellett volna hagyni a patakot, az egyik szófogadatlan gyermek, nem törődve jó tanítója intó szavával, beljebb ment s örvénybe került. Gaál György a kötelességét hiven teljesítő, önfeláldozó tanító, saját élete kockáztatásával gyorsan utána ugrott s nem gondolva saját édes gyermekeivel, kimentette az idegen, szófogadatlan gyermeket, — míg ő, a kiállott izgalmtól, a túlerőtétéstől — csakhamar meghalt.

Hősi cselekedetével beköltözött a jóságos tanító-családba a bánat, a mélységes fájdalom és a gond, s kis fiacskái árván maradtak, fiatal felesége özvegyen, idős édesanyja pedig elvesztette egyetlen támaszát. A kimentett fiú családja pedig boldog volt, hogy gyermeküknek nem történt semmi baja.

Igazgatónk az esemény elmondása után felolvasta az egykorú újságcikkeket, amelyek erről a megható eseményről szóltak, majd így folytatta. Örülök, hogy ez, amit elmondtam, sem kitálat mese, sem a mult századok ködös távolában történt esemény, hanem valóban megtörtént, szomorú történet, amely egyrészt intó, másrészt követendő példaként állhat előttetek.

Látjátok, kedves gyermekeim, nemcsak a háboruban, de a békés életben is hősöknek kell lennünk. Tegyetek ti is úgy, mint Gaál György tanító ur tett és hogy emléket, nemes tettét el ne feledjük, kitesszük arcképét és azt az osztályt, amelyben tanított, most emléktáblával jelöljük meg s elnevezzük Gaál György-teremnek.

Ima és a bánattól sujtott családtagok üdvözlése után az önfeláldozó hős tanító árvája, Miklós, iskolánk kedves, volt tanítványa köszönte meg a megható megemlékezést.

Utána a magasabb osztályok növendékei kivonultak a kertbe, elültették az emlékfát s azt Gaál György emléktáblával jelölték meg.

A kegyeletos ünnepséget felhasználtuk fogalmazási feladat iratására s hisszük, hogy tanítványaink lelkében kitörülhetetlen nyomot hagyott az iskola közszeretetlen állott, felejtethetlen példát adó, volt tanítójának önzetlen, önfeláldozó tette, nemes cselekedete.

Ugy érzem — függetlenül attól, — ismerték-e vagy nem, Gaál György tanítót, szerte az ország minden iskolájában adódik alkalom, hogy a tanítás keretében, akár előkészítésnél, akár alkalmazásnál elmondjuk e megrendítő, lelket mélyen megrázó hősi cselekedetet, e szomorú kötelességteljesítést, amely egészen a halálig kísérté boldogult katonáinkat. Ez a történet bizonyosan megtanít sokakat arra, hogy „első szóra szótfogadj!”

Budapest.

Barabás Ilona.

Elesett hősök ébredjetek...

Ébredjetek, kik százezer csatában
Hiába haltatok meg e szent honért,
— Testvérek, hősök, katonák —
Tinéktek adjuk a halált!

Ébredjetek, ha majd az új csatákra
Szólit bennüket a rézkürtök szava,
— Testvérek, hősök, katonák —
Majd akkor jöjjetek haza!

Segítsetek a végső győzelemre,
Mert vagy ismét naggyá s boldog lesz honunk,
— Testvérek, hősök, katonák —
Vagy érte mi is — meghalunk!

vitéz Rózsás József.

(Négyeskarra megzenésítette Sásdyné Schack Manka és Kern Elemér alezredes.)

A kenyér ünnepén

Emberhangyák nyüzsögnek szerte,
Aratnak hajnal óta már,
Aranszedőknek szőnyegére
Tengersok kincset szór a nyár...
...Ma ünnepet ül a határ.

A munka zajlik egyre, egyre.
Az Égen itt-ott felhő ácsorog,
Kaszáknak éles pengéjére
A buza könnye rácsorog:
A sok kalász megtántorog...

Meghal, mint szent csalán a hősök:
Az emberért a porba hull...
Keresztre rakják s megfeszítik,
A szívét elszedik rabul,
S vérit fogyasztják balzsamul.

Keresztben már az évi termés.
Megáll a szorgos sok tenyér:
Letarlott földön ünnepollár,
Rajt' föld véréből nőtt kenyér...
Imádság-fénye Égbe ér.

Keresztben áll az égi termés,
A mindennapi kenyérünk,
Szegényes, tépett asztalunkra
Az Isten adja fel nekünk
És várja, hogy a szent kenyérhez
Méltók, — és emberek legyünk!

Móra László.

Magyar aratás

Érik a, érik a buzakalász... hangzik szerte a határban az aratók nótája, amikor a gazda legszebb munkáját végzi: a kenyér betakarítását. Az ember feltörte a kemény földet s magot vetett beléje. A többi azután a jó Isten munkája volt, aki felhőket tergetett az elvetett magok fölé, meghintette szépen permetező esőjével, megérlelte záporozó arany nyilaival, a napsugarak özönlő esőjével s egy reggel azt mondja a gazda a házanépének: Holnap aratunk!

Nem is olyan régen még nagy ünnep volt az aratás, különösen az azt követő arató-ünnep, amikor az aratók diszes menetben

vonultak fel a gazda háza elé s adták át tisztelettel neki a föld ajándékát, a legszebb gabonából font koszorút.

De idézzük emlékeztünkbe ennek a kedves ünnepnek lefolyását...

Lehajlik már a nap a nyugati égen s messziről énekszó száll a tanyára: jönnek az aratók hazafelé.

Hovatovább jobban hallik a dal. A tarka viganós (szoknyás) cselédség látszik is már. Elől jönnek a marokverő lányok, utánuk a férfiak, az aratók, az ujjnyi porral fődött munkások. Aprózzák a lépést, táncos ütemre emelgetik a bokájukat. Az előkerült cigánybanda a Rákóczi-indulóval kíséri mindnyájukat az urasághoz.

Az aratógazda vezeti őket. Ez a király köztük, aki szabadválasztás útján kerül egy esztendei uralomra, amelyben nagyobb a hatalma a maganépe fölött, mint akár a szolgabírónak. Az egyszerű ember megbecsüli azt, akit egyszer maga fölé emel. Nem is lehetne az, hogy az uraság minden aratóval külön pörösködjék, ha nem megy valami a maga rendje szerint. Arra való az aratógazda, aki már messziről tolja az irháját (előre megy), ha az urasági kocsit észreveszi. Ő számol be, ő felel meg minden kérdésre. Családatyái nagy hivatásában csupán egyetlen szolgája van, az „élelmezési tiszt,” akit a meglettebb, megbízhatóbb aratók közül szemel ki magának. Ez a konyhás: ő végez mindent, ami a gyomor ő felségével való leszámolás határába tartozik. A többi a munkás méhsereg, a kaszás arató, meg a marokverő; egyik a jobbkez, a másik a balkéz, egyformán nélkülözhetetlen mindkettő a kalászos rónán.

A jó, becsületes, egyszerű nép elhozza munkája jelképét, a szalmából font koronát, amelyben minden learatott táblából van egypár szál, egy-két kalász. Szinte művészi fonata van ennek a díszes koszorúnak. Itt-ott színes viaszrózsákat illesztenek bele, hogy tarkább és finomabb legyen.

Csak be, be mindnyájan az urasági ház nagytermébe, ahol máskor előkelő vendégek érzik magukat otthon. Most ti vagytok benne idehaza, tisztességtudó szegény emberek, akik eljöttetek, hogy megköszönjétek az uraság jószágát, ki szíves készorítással ismeri el becsületes munkátokat.

Messziről harangkongás hallik. Nyolc órát huznak valahol. Bizony már sürgős az ideje a vacsorának. A nagy udvaron hosszában lócák vannak. Egyszerű, kezdetleges vendéglői készségek, de boldogan telepszik melléje az éhes arató, aki akkorra már kitisztálkodott s valamennyire kicsipte magát az ünnepi vacsorához.

Odafönt a háziasszony elvégezte már a magáét, saját kezével főzte meg az egész vacsorát, amelynek csak a gulyáshusát s a pörköltjét négy üstben főzte a szolgafákon (fárud, amelyre a tűzhelyen az üstök vannak aggatva.)

Most már a házikisasszonyon a szolgálat sora. Nincs abban

az örömben tettetés, mikor maga talál a szegény aratónak. Ha a konyhából cseléd hozza is le az udvarba a tálat: kiveszi a kezéből és maga siet vele mindenüvé. S micsoda ételsorozat, én Istennem!

Ilyenre szokta mondani az ember, hogy a „nevem-napján“ se ettem jobbat!

A tele talak szinte röpködnek a levegőben. A kerítés mellett meg Ignác gazda kezeli a csapat. Egy kétszázliteres hordó biztató gömbölyűsége ígér ott minden jót az arrafelé kacsintgatóknak.

Éjfélkor még javában járják az aratók a csárdást. A banda nem huz mást önekik.

S milyen keccsel, milyen könnyedén lejt valamennyi.

A kisasszonyok sem röstelnek pördülni egyet ezekkel a derék parasztleányekkel.

De nem is kap ám az egész környéken senki olyan buzgó, lelkiismeretes aratót, mint a csertői földesur. Életpárja minden esztendőben maga gondoskodik róla, hogy meglegyen a munkásnép jutalma, a „végző“, ami lassanként divatját mulja már...

Trianon évfordulójára

— 1920 június 4. —

D U N A

máskor kacagva is —, de mindig a miénk — és mindig magyar maradsz!

Szavaló kar: Bécs — Dévény — Pozsony — Óbuda — Budavára — Margitsziget — Mohácssziget — Alpár... Alföld — Alduna: beszélnek.

BÉCSNÉL:

Fölötte lebeg még
A bécsi erdő kék —
S zöldfátyolos árnya...
És mintha valakit
Sóhajtvá várna: —
Hullámzik szárnya.
Hullámok szállnak,
Figyelve várnak; —
Várnak... S izenetet zárnak...

Minden magyarnak:
Te vagy reményel

Fátyolos árnyad
Reszket szemébe! —
... Imát szorongat:
Forró szívében, —
Kemény kezében!

DÉVÉNYNÉL:

Dévényi parton már
Fodroz hullámod; —
Kis-Alföld viránya,
Sugárzó bája...
Fénye: — az álmod!
... Kalászos rónaság
Arany-határa —
Gyümölcsös kerteknek
Csengő szavára:
Égszinbe fürdeted
S magadhoz öleled:
Magyar mezőknek
Dalos világát...
Magyar szívekből
Született csillagok
Ezer virágát; —
Tündérek szárnyán,
Regösök ajkán
Szeretszét szálló —
Gyönyörben zengő
Könnyes muzsikáját...

POZSONYNÁL:

... Magyar Keletnél
Pirul a hajnal; —
Arany sugára,
Megannyi vitéz:
Délcegen nyargal
Pozsonyi Várral
S tűzarany rózsát
Csokorba kötve
Dob — a Dunáral
Fölcsap a Duna
Ringó zöld árja...
A Magyar Himnusz
Zugja! — muzsikáljal!
„... — Mult századoknak
Kemény, reményszavát
Szeretszét kell vinnem:
Hallja itt meg minden:
VITAM ET SANGUINEM!

Piros a hajnal,
Fehér a gályá...
Óleli csókkal,
Zsoltáros szókkal:
Duna zöld hulláma...
S magyar szellők szárnya.

ÓBUDÁNÁL:

Felsir a viz alól
Attila sóhaja:
Nem szünik fájdalomad
Most sem még? — Óh Haza! —
Dul a Határidon
Pribékek bős hada!
Szegény, árva, bus Nemzetem!
Nem lehet még megpihennem
Hármas koporsómban!
Három fiam fékevesztett
Tüze ég szivedben!
Pártos gögöd Judáspénzét
Szorítod kezedben!
Kelj föl! s vitéz karjaiddal
Rabláncokat tördelj!
Aztán: — hittet, reménységge! —
Nemzetvédő, fajtádörző
Erényiddel — Kereszt alá térdelj!
Erős karom! — akaratom!
S Árpád vérét: — az Istentől kérd el!

— — — — —
Ez ős Himnuszt tovább zugja
Duna bős hulláma;
Mindaddig, míg rá nem nevet
Ős Budának Vára:
Elsimult fodrára.

... Méltóságos jegenyesor,
Ezüstlombu fűzfák, —
Erdők, mezők Duna-tükrén
Buda tornyát látják...
S mint Nap felé, a virágok
Százszínekkel ékes, bájos
Kelyheiket tárják...
És e Zsoltárt zugják:
„Bua tornyán, hála Isten!
Kereszt ragyog ujjal
Ez — az Isten ujjal
Duna! Drága szent hullámod:
Büszke hajók karcsu teste furja;

Hullámkarod átöleli
 A Magyar Hajókat!
 S elringatod, csitítgatod
 Nehéz sóhajunkat!...
 Bárcsak most is várna, várna
 Rozgonyi Cicelle asszony
 Hatalmas gályája...
 Aki — nyilat vitt szemében...
 S hajófuró Buvár Kund-ot
 A két erős tenyerében.
 S benne élt a Hon és Nemzet:
 Hitves-szive közepében! — —

MARGITSZIGETNÉL:

...Boldog, édes mámorodban
 Két karoddal átöleled
 — Mint jó anya kis gyermeket, —
 Azt az áldott kedves helyet:
 Ahol Margit szent királylányt
 Szent kolostor Oltára várt...
 ...Ahol, — zsoltár zsong a légben
 Virágillatos napfényben...
 És az uton, — amerre járt:
 Liliomok sorakoznak...
 Gyöngyvirágok sóhajtoznak — — —
 Öreg Duna túlradó boldogságán
 A kék égen rózsafelhők mosolyognak.
 ...Virágok közt, lombok árnyán...
 Margitzsoltár galambszárnyán:
 Magyar Himnusz! — — Égi béke!
 E Szigeten, minden rögöt megcsókolnak.
 ...S száll az emlék a kék Dunán;
 Mint valami csodaváró
 Fehér csónak...

MOHÁCSNÁL:

Margitszigetnél Tündéerkertet ölelsz:
 Ős Mohácsnál — temető!
 Mögötted hagytad vidámságunk...
 Itt zokogd el — a Kisfaludy lantján
 Felsikoltó bugó kesergőt!
 — — — Az emlékezés gyászfátyola alatt
 Halkan mormolják habjaid:
 A békességnek szent dalát — — —
 S a hősök lelkei megengesztelődve
 Hallgatják meg: odaát...
 Ki úgy szeret s ennyit tud szenvedni:
 Az a nép — nem veszthet el Hazát!

ALFÖLDI DUNA:

Alpár mezejéről
 Turul madár felszáll:
 „Vérszerződés! — Szittyavitéz!
 Árpád vezér él — s vár!”
 ...Magadhoz öleled
 Ringatod, rengeted
 S Alföldre engeded:
 Fejedelmi éked!
 Mutatod... zugatod:
 Reménység-hajónkat
 S fehér lobogóját!
 Delibláti Dombok...
 Bánsági bus árnyak, —
 Gyászfekete szárnyak:
 Zokogják — a rabság
 Kinkeserves átkát!
 S magyar bánatunkat.
 A Duna hullámai
 Titáni erőkkal,
 Tépdeső körmökkel
 Sziklaparthoz vágják!
 S világgá kiáltják!
 — — — Idegen járomba
 Nyügzött Orsova
 Egyre azt zokogja —:
 „Százszoráldott, drága,
 Hűséges kék Duna!
 Magyarhon folyama:
 Nem felejtünk soha!
 S nem engedünk oda!
 Nem! Nem! Soha!

(Utána: Ének, zene: Nem! Nem! Soha!)

Jártas Róza.

Megemlékezés Trianonról

1920 június 4 = a trianoni békeparancs aláírásának tizenhetedik évfordulóján.

Kedves Gyermekeim!

Fekete zászlót lenget a szél a házakon, s ez a gyászt jelentő lobogó borussá változtatja ma az arcokat. Mi van ma, miért tűzték a bánat, szomorúság zászlaját a házakra, mire emlékeztet ez a mai nap, milyen szomorú évfordulóra?

Elmondom nektek, de úgy fáj ma a szó, mintha a lelkem darabjait tördelném belé... Mintha legkedvesebb halottam ravatalánál kellene szólanom. A bánatnak könny a szava... zokogás a vigasztalója... De lehet-e vigasztalni azt, aki életadó édesanyját veszítette el? Van-e enyhítő szó, gyógyító ír, orvosság arra a fájdalomra, amely az édesanya sirja fölött kesereg?

Ma édesanyánk, Magyarország sirjánál állunk gondolatban: ma van szomorú évfordulója annak, hogy az ezeréves Magyarországot szétdarabolták...

Ezt jelentik a gyászlobogók, ezt jelzik a lehorgasztott, bus magyar fejek...

Milyen rettenetes volna, kedves gyermekeim, ha egy reggel arra ébrednénk fel, hogy az éjszaka leégett a falu. A didergő hajnal már csak romokat találna a takaros kis fehér házak helyén... Ugy éreznénk magunkat, mintha megállt volna felettünk az idő, meghalt volna minden élet... Se templom, se iskola, se községháza, se széles, akácok utcáinak nincsenek többé, csak romok, ledőlt falak merednek puszta, kormosan az ég felé. Némelyik háznak még elolvasható a kapuja fölé írott mondás: „Áldás a bemenőnek, béke a kimenőnek...” de ezen a kapun nem lép be már többé senki, mert a kapu is ott hever a kormos fal-törmelékek között.

Ilyen döbbenetre ébredtünk fel mi is, kedves gyermekeim, ez előtt tizenhét esztendővel erre a szomorú napra. Milyen napot is írunk ma? Június 4. Ez a nap azóta a magyar kalendárium leggyászosabb napja.

Nézzetek erre a térképre, gyermekeim!

Ott látjátok rajta az ezeréves Magyarországot, ahogyan azt a jó Isten megteremtette s őseinknek adta, hogy megtartsuk és megvédelmezzük azt minden veszelemben! És ezt az Isten által alkotott és magyarnak adott országot! merték gyarló, gonosz emberi kezek összetördelni, mintha csak a feszületet döntené valami istentelen ember a porba!

Dehát hogyan történt ez a szörnyű szerencsétlenség, kérdezitek tőlem?

Elmondom.

Bizonyosan tudjátok, hogy a mi szép hazánk, amelyet több

mint ezer esztendővel ezelőtt Árpád apánk szerzett és tett magyarrá vitézeivel, rengeteget szenvedett, sok csapást viselt el tíz évszázad alatt. Miért küldte ide a jó Isten Árpádot és népét? Azért, mert erre a helyre olyan nép kellett, amely vitéz is, bátor is, becsületes is, — és kész arra, hogy másokért is helytálljon, ha úgy kívánja a sors. Hát a magyar nép mindenben megállta a helyét, mert vitéz is volt, bátor is, becsületes is, s annyiszor áldozta fel önmagát másokért, ahányszor rátámadtak ellenségei, hogy rajta keresztül törve elsöpörjék a többi népeket!

Hányszor kellett nekünk újra kezdeni az ország benépesítését, hányszor kellett jóformán teljesen újra építeni a városokat és falvakat, amikor egy-egy szörnyű pusztulás után elvonult innen az ellenség. De mindezek a szörnyű sorscsapások sem tudták megingatni ezen a helyen a magyart. Ugy állott itt Kárpátország drága hazánk földjén, mint a mesebeli sárkány, amely tündérország bejáratát őrzi. Mi is másokat őriztünk: az európai népeket, azokat, akik olyan rutul meghálálták nekünk azt a rengeteg áldozatot, amit értettük elviseltünk!

Mivel azonban az évszázadok alatt elfolyt rengeteg magyar vért pótolni kellett, őseink szívesen vették azon idegenajku népeket is, akik bekérezkedtek hozzánk, a mi városainkba, földjeinkre. Adtunk nekik is a magunkéból s testvéreinkké fogadtuk őket. A baj ott volt, hogy a bekérezkedőkön kívül olyan népek is jöttek hozzánk, akiket mi soha sem hívtunk, hanem a mi megkérdésünk nélkül szállták meg az üresen maradt területeket, ahonnan az öldöklő háborúk folyamán magyar őseink elpusztultak. Így kerültek be hozzánk a szerbek, oláhok. Mikor azonban már itt találtuk őket letelepedve, nem kergettük ki őket, mintők most uralmuk alá jutott magyar testvéreinket, hanem nekik is törtünk kenyérünkből, őket is elláttuk mindazon jogokkal, amelyek minden más magyar testvérünket megillettek.

Igy történt aztán, hogy amikor vége lett a világháborúnak, ezek a bekérezkedett és belopakodott idegennyelvű népek hálátlanul elfelejtették a velük tett jóságunkat és — szétdarabolták ezeréves, vendéglátó hazánkat!

Mint az éhes vadak a halálra sebzett prédára, úgy rontottak ránk a háború végén ezek a hálátlan népek s mindegyik azt és annyit rabolt el hazánk testéből, amennyit akart és birt. Nekünk azonban már nem volt szabad fegyvert fognunk, mert ellenségeink is az ő oldalukra állottak. Mikor azután végetért a szörnyű országsonkítás, akkor ránkparancsoltak, hogy írjuk alá azt az írást, amelyben bennünket halálra ítélték. Ez az írás volt a békeszerződés, amelyet egy Trianon nevű palotában kellett aláírnunk.

Ma tizenhét esztendeje történt ez a szomorú esemény, amikor a magyaroknak alá kellett írniok ezt a bennünket szétdaraboló írást. Délután négy óra 30 perckor került a sor az aláírásra, s

mig kiküldöttjeink ott, Trianonban végrehajtották a parancsot, az-
alatt idehaza, Magyarországon minden templomban megkondul-
tak a harangok és siratták a szétdarabolt ezeréves Magyaror-
szágot...

Azóta tizenhét esztendő szárnyalt el már fölöttünk... De
mintha derengene már az ég fölöttünk... Mintha a győzők is rá-
ébredtek volna embertelen és gonosz sugalmazók által félreveze-
lett cseickedéseikre, amikor feldaraboltak egy országot, amely ezer
éven át csak őket védelmezte saját testével is.

Mi pedig megtanultuk a türelést, szenvedést, de nem felejtjük
el, hogy mi volt a miénk, s mi lesz újra a miénk! Megtanultuk,
hogyan

Ezt a hazát Isten alkotó meg
Nagynak, szépnek és nem lehet,
Hogy amit az Alkotó megalkot,
Azt elrontsák bűnös emberek!
Ezt a hazát Isten adta nekünk
S vérrel, vassal védték őseink,
És ha egyszer hadba szállunk érte,
Győzni fogunk, hiszen Ő segít!

(Pohárnok Jenő: Uj honfoglalás.)

Öreg vitéz intelme — levente fiához!

Figyelj ide fiam!
El ne feledd szómat;
Isten rendelési —
Reád bármit rónak:

Dübörgő csatákban,
Vérontó viharban:
Senki sem csalódott
Soha, — a magyarban!

Te is magyar volnál!
Hét Vezérnek sarja!
Vasból legyen minden
Igaz magyar karja!

István király útján
Martalócok járnak...
S — Szent Imrék lelkére
Orgyilokkal várnak!

Sujtsd rájuk a kardod:
Nagy Lajos kezével!
Süvölts rajtuk végig:
Szent László szemével!

Árpád Hétmagyarja
Tűzelje föl véred!
Tiszta vitézséget
Egy ország lesz béréd!

István Koronája
Várja: karod, — lelked!
Mária Virágos-kertje:
Égő honszerelmed! —

Kárpát koszoruzza,
Tisza—Duna várja;
Becsületet hozzon
Minden magyar ember: —

Erre a kesergő, —
De még így is áldott,
Százszorszént Hazára!

— Ne feledd hát szómat,
Indulj — a viharba! —
Te is magyar volnál!
Hét vezérek sarja!

Isten rendelési
 Reád bármit rónak:
 Poklokon — mennyeken
 Ura légy — a szódnak!

— — — S dübörgő csatákban,
 Vérontó viharban:
 Ne csalódjon soha
 Senki — a magyarban!

Jártas Róza.

Elszakított folyók éneke

Zug a Vág a hegyek alatt:
 — Az én szívem magyar maradt,
 Vágtatok a Dunaf fele
 S ujjongással omlok bele.
 Prága engem sose látott,
 Nem ismerek cseh-szlovákot;
 Magyar és tót az én népem,
 Ezer évig értük éltem.
 Hütlenséget tőlem mér várnak?
 Igazságot Magyarországnak!

Az Al-Duna zugva halad:
 — Itt a Balkán lábam alatt.
 Most hiába kuszott fölém,
 Meg nem él a Bánát ölén;
 Boldog Bácska népét, földjét
 A magyarok örökölték.
 S a pogánytól Európát
 Itt védtek tíz századon át.
 Hullt vérükért csak egyet várnak:
 Igazságot Magyarországnak!

A Maros is zengve rohan:
 — Jön-e már a magyar roham?
 Várja Erdély, várja Arad,
 Addig büszkén magyar marad.
 Magyar itt a só, az erdő,
 A hegy is, az aranytermő,
 A ma-élők a rég-holtak —
 Oláh testvért hűn pártoltak.
 Jóságukért jutalmat várnak:
 Igazságot Magyarországnak!

Még a Lajta is kesereg:
 — Mért omlott a magyar sereg
 Hősi vére olasz mezőn
 Ausztriát védelmezőn,
 Ha nem magyar már jobb partom.

Ha osztrák most ős Kismarton?
 Ha a bajtárs tört bajlársra
 S jelentkezett osztózásra?
 A megcsaltak mást mégse várnak:
 Igazságot! Magyarországnak!

Gyököcssy Endre.

Vizsgai költemények

(Évzáró ünnepélyre.)

Vizsgai megnyitó

Először is hálás szívvel	Nem hallottunk jaj, de sokról,
Köszöntöm a vendégeket,	Egyszeregyről, s a számokról,
Hogy a mi aratásunkon	S ha ma mégis tudni fogunk
Ily szép számmal megjelentek.	Mindezekről s beszámolunk:

Mert tíz hónap friss munkája	Ezt mi mind annak köszönjük,
Annak a megmondhatója:	Hogy a mi áldott kertészünk:
Hogy mi mindent is tanultunk,	Jó tanítónk vettegette
Ez csak kóstoló lesz itt ma!	A magot elméinkbe el.

Mert az év elején, bizony	De lelkünket is ápolta,
Alig tudtunk írni nagyon	Istennek tetsző dolgokra,
S azt se tudtuk, mi fán terem:	Édes hazánkat szeretni,
A földrajz és történelem!	Jó szüleinket tisztelni.

Hisszük, hogy az évi munkánk
 Elég gazdag termést adott,
 Hogy a lelkünk, szívünk, eszünk
 Sok-sok drága kincset kapott!

Kérjük, hallgassák meg szépen,
 Mit tanultunk mi ez évben,
 S hálát adunk az Istennek:
 Hogy eddig is megsegített!

Vizsgára

Szeptembertől vettegettünk,	Nem egyforma volt a föld, mag...
Gyímet-gyomot szedegettünk,	De, hogyha a buzgalom nagy:
Nem volt soha maradás!	Győz mindig az akarás!
Egész évi munkásságunk,	Jó buzgóság, jó igyekvés,
Igyekvésünk, akarásunk,	Szerény munka, szerény vetés,
Íme, itt: az aratás!	De mégiscsak: aratás!

Jószívvvel mit mostan adunk,
 A mi munkánk, saját magunk:
 Lélek, szív és szeretet...
 Kik megértik munkásságunk,
 Kik segítik akarásunk:
 A jó Isten áldja meg!

Hahn Gyula

A magyar gyermekhez

Hány szegény magyar szülő
 Sirva kesereg,
 Mert cseh iskolába jár
 Sok magyar gyerek,
 Vagy oláht, szerbet tanul
 S elfelejt már magyarul
 Egy egész sereg.

Te, ha még magyar lehetsz,
 — Csonka bár hazád —
 S még magyar kenyért ehetsz,
 Mit néked az ad,
 Áldjad Istent, járj Vele,
 S hálával legyen tele
 Szived és a szád.

Majd, ha hitben nő fel így
 Egy gyermekesereg,
 Amely Jézusával jár,
 Büntől fél s remeg,
 Jól tanul, hűn dolgozik,
 Istenhez imádkozik,
 Hisz, remél s szeret,

Meglássátok, Istenünk
 Tesz majd nagy csodát,
 Viszaadja még nekünk
 Az egész hazát;
 S ennél több is vár reánk,
 Lesz még szebb, dicsőbb hazánk
 Nála, — odaát!

Vargha Gyuláné.

Nagy lesz újra Magyarország!

Magyarország szent földjére
 Nagy, fekete gyász borul,
 Meggyalázták, leigázták,
 Széjjeltépték botorul.
 Messzi földről néma váddal
 Néz apáink sirja ránk:
 Ezer évig a szabadság
 Szent oltára volt hazánk.

Akinek a szive-lelke
 A hazához hű maradt,
 A Vág partján, Maros mentén
 Ma csak könnyet s vért arat.
 Hát a magyar vitézségnek
 Mindörökre vége már?...
 Zrinyi kardja merre villog?...
 Nagy Rákóczi merre jár?...

Ha magyar vagy, nyugtod addig
 Élve-halva nem lehet,
 Mig bitorló dulja, gyötri
 Ősi, drága földedet.
 Ezeréves dicsőségünk
 Minden lapja arra int:
 Ősi daccal, hősi karral
 Tépjük össze láncaink!...

Ősi daccal, hősi karral
 Fogjunk össze, magyarok,
 S akkor a mi dicsőségünk
 Napja újra fölragyog.
 Friss virággal, kikelettel
 Vár apáink sirja ránk:
 Nagy lesz újra Magyarország,
 Ezeréves szép hazánk!...

Szathmáry István.

A térkép

Bandika egy nagy térképet
Rajzolgat serényen,
Magyarország határait,
— Amilyen volt régen.

Elég fiam! Nagyon jól van!
Szorgalmas vagy látom,
De a rajzod nagyon túl megy
A mai határon...

Van előtte papir, körző,
Szinesíron, tinta.
Nemsokára olyan a rajz, —
Akárcsak a minta.

Én Csonka-Magyarországot
Rajzoltattam mára,
...Ez pedig az országunknak
Régi... szent határa!

És másnap az iskolában
— Bandi felel éppen, —
Tanító ur az ő rajzát
Tartja a kezében.

Igen, tudom... — felel Bandi
Könnyes szemmel, bátran —
De a magyar nem férhet el
Ilyen szűk határban!

Zórád Eta.

Budavára, szegény Budavára

Budavára, szegény Budavára,
Szomorun néz az öreg Dunára:
Néz keletre, néz északra, délre...
Hej, ha tudná, de sokat beszélne...

Nem beszél, de őrt áll itt a vártán,
Elmélázgat az új idők jártán:
A régi fény és dicsőség hol van?...
Válaszol a Duna vize csobban:

Ragyogni fog még a magyar napja,
Az országát egybe visszakapja,
Tartsunk össze áhitatos hitben:
Ugy mosolyog mi ránk még az Isten.

Simon Lajos.

Igy éljetez gyerekek!

Akartok-e nagyra nőni,
Minden munkát játszva győzni?
Hosszu, vidám életet,
— Akartok-e gyerekek?
Ha akartok: jójjetek,
Elmondom, mit tegyetek.

Innotok kell három jót:
 Vízet, tejet, kakaót.
 (Kávé, teát sohasem!)
 Bort se, sört se, kedvesem!)
 Sok zöldséget egyetek,
 Vajat, barna kenyeret,
 Sok gyümölcsöt, főtt tésztát,
 Babot, lencsét, burgonyát.
 Hust is, — de csak keveset,
 (Nem vagytok ti — tigrisek!)
 Így lesz rendbe' gyomrotok,
 Szép, nyugalmas álmotok,
 S ahhoz jó az éjtszaka,
 Kinek nyitva ablaka!
 Szeressétek a vizet,
 Hideget és meleget,
 Tiszta legyen arc és kéz,
 Nyak és láb és minden rész!

A szemetek csillogjon,
 Fogatok is ragyogjon!
 Egyenesen üljetek,
 Délceg-nyalkán lépjetek!
 Torna, játék, szaladás
 Erősít, mint semmi más,
 Csakhogy künn, a szabadban,
 Nem a fülledt szobában!
 Erdő, mező, napsugár,
 Téli hideg, meleg nyár
 Edzi meg a testeteket,
 Ki a napra menjetek!
 Végül, kedves gyermekek:
 Mindent vigan tegyetek!
 Akkor izlik mind e jó,
 Ha a kedvünk mosolygó,
 Még a munka sem nehéz,
 Ha könnyit a nevetés!

Elmondtam, mit tegyetek:
 Így éljetez gyerekek!

Az én anyám

Szedjétek össze mind-mind a Földnek
 gyémántját, gyöngyét, minden aranyát,
 nem bírtok semmit, koldusok vagytok,
 ha eltemettek egy édesanyát.

Legyen kenyered kemény, mint a kő,
 ruhácskád foltos, rongyos a cipőd:
 boldog vagy, gazdag, ha Édesanyád
 mesél s megcsókol lefekvés előtt.

Óh, mert e szóban: Édesanya-szív,
 az Isten nekünk mindent megadott,
 az Édesanyád örömkönnénél
 láttál-e tisztább, szent gyöngyharmatot?

Van-e édesebb dala a Földnek,
 mint amit dalolt, kis bölcsődalunk?
 — végigkísér ez koldust és királyt
 s elringat, mikor könny az italunk.

E szóban: Anyám! — benn van az Élet
 legdrágább kincse az Isten után...
 nem hullat senki igazabb könnyet,
 mint Édesanya gyermek bánatán!

Nincs is a Földön szentebb vallomás,
zengi a szívünk... mintha hallanám,
egyszer mindenki megvallja e szót:
„Nincs drágább senki, mint az én Anyám!”

Balázs Győző.

A munkásember kislia

Édesapám munkásember,	A kezében ég a munka,
Neki május vagy december	Ertem teszi, meg nem unja,
Mindegy, mert a sok munkája	Nem ér rá az unalomra,
Télen, nyáron mindig várja.	Dolga közt is az a gondja,
El is végzi becsülettel,	Hogy kenvere nagyobb felét
Hozzám való szeretettel.	Családjának mint szegje szét.
Bár estélig egyre fárad,	Bár estélig egyre fárad,
Az ő szive sosem fáradt:	Az ő szive sosem fáradt:
Abból rám csak jószág árad.	Abból rám csak jószág árad.

Várj csak, várj csak, édesapám,
Megnövök még én is talán,
Akkor szép lesz öregséged:
En dolgozom akkor érted,
Visszaadom kenyeredet.

Bár fiad majd estig fárad,
Szive soha nem lesz fáradt:
Abból rád is jószág árad.

Auer István.

Jézus

Nem volt bölcsője	Nem volt pompa, tor, fény.
Aranyból, gyémántból —	Csengő ezüstserleg, —
Egyszerű emberek	Kis pásztorfiucsák
Rótták össze fából, —	Zsoltárt énekeltek —
És szent lett a jászol...	Örömen a percnék...

Nem álltak körülte	Nem volt gyöngé testén
Hangos urak, dámák —	Drága selyem-pólya —
Jámbor, öreg barmok	Egy imás, szent asszony
Nyaldosták a lábát,	Takargatta gyolcsba,
Amikor meglátták...	S dajkálta, ápolta...

Ékes biborpalást
Nem borult rája,
S Ő lett a világnak
Örök igazsága:
Királyok Királya...

Vályi Nagy Géza.

Kis Jézusom

Kis Jézusom, add meg nekem,
Hogy két sóvárgó bus szemem
Ködön, homályon által szálljon:
Ad meg nekem, hogy Rád találjon!

Látod, a sok száz év után
Távol csillagod oly halovány.
A testem gyenge, ha kész is a lélek,
Csak messziről hangzik az angyali ének.

Pedig úgy vágyom már lenni Veled,
Csókolni áldott kis kezedet,
Sárba, hidegbe úgy reszket a lélek,
Meglelni, óh Jézusom, hol lehet Téged?

Szent mosolyodat kire hagytad?
Szemed isteni báját — mond — kinek adtad?
Meleg, puha lelked tiszta havát,
Szent kicsi ajkad bölcs égi szavát?

Áldlak, hogy a sárba, a ködbe
Őket helyezéd öröködbe,
Hogy adtad, óh Jézusom, hála neked:
Kis tükreidet: a gyermekeket!

Harangi László.

Záporcső

Megy az utcán órnás ernyő,
Fúj a szél és hull az eső,
Röpit sapkát, kalapot,
A nagy ernyő imbolyog!
Hát alatta mi lehet?
Mi lehet? — két kis gyerek!

Egymás mellett mennek szépen
Ernyőt fognak kéz a kézben,
Ahogy anyjuk meghagyta,
Meghuzódnak alatta.
Erős a szél, viz pereg,
Pityereg a két gyerek.

Fúj a szél ravaszul, orvul,
— Jaj, Az ernyő most kifordult!
Az eső el nem unja,
S egyre hullik a nyakukba.
Ilyet ugyan ki szeret?
— Pityereg a két gyerek.

Megsajnálja a szél őket
Szétkergeti a felhőket:
Kisüt a nap és ragyog,
Szárítja a kalapot!
A két gyerek mit tehet?
Nagyot, vidámat nevet!

Az esztendő

Két kis apród: (Egyszerre):

Tikk-takk, tikk-takk

Üt az óra,

Délben, este, virradóra.

Időkirály: Jól van, kis apródok, jól van,
Megjött-e már fiam? Hol van?

Kis apródok: Bebocsátásra vár, Felség.

Már itt lesz...

(Ajtót tárnak Évapónak)

... Uram, tessék!

Évapó: Király atyám, adjon Isten,
Csendes béke legyen itten.

Időkirály: Béke velem, béke veled...

De hol vannak a gyerekek?

Évapó: Kivül várnak, szépen, csendben,
Mind ám! Nem hiányzik egy sem.

Időkirály: Örömmel látlak téged,
Hadd lássam most ő kelméket!

(Évapó tapsol. Az ajtón bejön a kis Január):

Január: Én kis Január vagyok,
Nagy hóban (mutatja) sétálgatok.
Nyomomban is hó száll, pereg...

Évapó: — Ő a legidősebb gyerek...

Időkirály: (szeretettel, mosolyogva int a kis Januárnak és minden unokájának, akik egyenkint jönnek eléje.)

Gyere be most te, Február! (Bejön.)

Február: Még az én bundám is vastag,
Huszonnyolc napnak olvasnak.
Mint a nyulfark, kurta vagyok,
Testvérjeim mindje nagyobb...

Időkirály: Na, nem baj, kicsi unokám, de kerülj beljebb
Március!

Március: Én még vékonykábbnak látszom,
Vidám szellőcskével játszom...

Időkirály: És Április hol marad? (Bejön.)

Április: Kedvenc helyem künn a mező...

Évapó: A kis kópé nagy csinytevő!
Gyakran mókáz, sokat tréfál,
Olykor bizony tótágast áll...

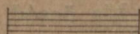
Időkirály: És hol van Május? (Jön.)

Május: Kedvenceim a virágok,
Kék orgonák, tulipánok...

Időkirály: Hol van kis öcséd, Junius? (Bejön.)

Junius: Enyém: liliom és rózsza,
De szép is ez egy csokorba!

- Időkirály: Nem láttam még Juliust! (Bejön.)
 Julius: Én a gyümölcsöt szeretem,
 Eszem is, mikor tehetem:
 Ringlót, körtét, egest, meggyet,
 Szép barackot, nem is egyet!
- Időkirály: Ereszd be a szép Augusztust is! (Bejön.)
 Augusztus: Nekem az okoz nagy kedvet,
 Ha tóvizben fürödhetek.
 Időkirály: És Szeptember mikor jön? (Bejön.)
 Szeptember: Én már iskolába járok,
 Emlegetnek a diákok.
 Szívesen tanulok mindig...
- Évapó: — Tanítói sosem intik.
 Időkirály: Hol jönnek a legfiatalabbak? (Október bejön.)
 Én se vagyok még szegény:
 Szőlő, dió a csemegém.
- Évapó: Azért ő is szorgos legény.
 Akárcsak e kis emberke...
- November: Az én nevem Novemberke...
 Időkirály: És az utolsó, December mikor jön már?
 (Bejön.)
- December: Legtöbb gyerek engem szeret,
 Sajnálják is, ha elmegyek.
 Maradnék is szíveséggel,
 De jön Január nagy lépttel.
- Időkirály: No, gyerekek, e biz derék,
 Így forog az időkerék.
- Két kis apród: Tikk-takk, tikk-takk,
 Űt az óra,
 Délben, este, virradóra.
- Időkirály: (fölszall): Jójjetek, terült az asztal,
 Sok-sokféle jófalattal,
 Jójj fiam és unokáim,
 Együnk, igyunk egyet rá, im...
 Mulatozzunk vigadóra,
 S azután fel új dologra!
- Két kis apród: Tikk-takk, tikk-takk,
 Űt az óra,
 Délben, este, virradóra.
- Időkirály: Ugyám... Nincsen itt megállás,
 Nincs pihenés, álldogálás,
 Folyvást munka, haladás van,
 Az örök Időországban.

Az első fecskepár

Ünnep e nap nékem,
Amikor megérem,
Hogy zöld a határ,
Lombosul az erdő,
És megjön az első,
Régvárt fecskepár...

Ahitattal nézem,
Mily lázas-serényen
Sürgölődnek ott —
Hosszu órákhosszal
Mennyit vitatkoznak:
Hol is lenne jobb!?

Szilaj kedvem támad, —
Ünnepi ruhámat
Is felöltöm én;
Ha csicsereg a két
Villásfarku vendég
A ház ereszen...

Könnybe lábad szemem,
Ha egy nap — hirtelen —
Látom a csodát:
Hogy felépítették
Az öröm s békesség
Pelyhes otthonát...

Boldogan szemlélem
Kicsiny lármás népem
Az erész alatt, —
És kérem az Istent,
Áldja meg e vig, szent
Magyar madarat!...

Vályi Nagy Géza.

Ne bántsd a kis fát!

Kicsi fából lesz a nagy fa
S akkor gyümölcs terem rajta
Azért is hát
Hagyd megnőni azt a kis fát!

Ha rajt' rontó kedved' töltöd,
Sosem hozhat már gyümölcsöt;
S az ágára
Sosem szállhat kis madárka.

Gyümölcsfácskát, szépen kérlek,
Ne kívánj meg ostornyelnek,
Sem pálcának,
Sem szeszélyed játékának.

Árnyékában nem pihen meg
Fáradt vándor, játszó gyermek...
Látod, látod,
Ezt okozná rosszaságod.

Bizony fiam, nehéz bánat
Lenni kis fa gyilkosának.
Azért is hát
Övd, védj s ne bántsd azt a kis fát!

Auer István.

Ilt a nyár!

Rengő buzamező közepén állok,
Az arany-tengerben piros kendő villan,
Csengő kacagás száll, egy egy kasza csillan, —
Nagy-messze dalolnak marokszedő lányok.

A fűzfákkal szegett csobogó pataokban,
Gyereksereg fürdik: az övék a világ!
Az uton lányka jön, — szép harmatos virág —
Kezében zöld korsó, friss forrásvíz abban.

A levegő telve bogárzűmmögéssel,
Édes illatokkal, kalászsusogással...
Behunyom a szemem s nem törődve mással —
Együtt álmodozom az érett vetéssel.

(M. A. E.)

Aladár és a madár

Mindig mondtam Aladárnak,
Hagyjon békét a madárnak.
Ne üldözzé folyton őket,
Ne állítson lépveesszőket,
Mert a madár hasznos állat,
Megvédi a gyümölcsfákat.
Ellenségét mind kiirtja,
A csuf hernyót elpusztítja.
Ám hiába volt a jó szó,
Akárcsak a falra borsó.
De Aladár megbűnhődött,
Hogy a gyümölcstermő ősz jött,
Rossz szívének kárát látta:
— Egy szem sem volt a kamrában!

Rónaszékly Irén.

Madáriskola

Nézzétek csak mennyi madár
szállott a tölgyfára,
s úgy ülnek az ágakon, mint
ti az iskolába.

Középen ül a tanító
a leckét elmondja,
s ha elhallgat, a sok madár
utána csipogja.

Most tanulnak énekelni
férgekre vadászni,
s megtanulják, hogyan kell a
felhők közé szállni.

S mikor a nap fent ragyog már
az ég közepében,
abbahagyják a tanulást
— s hazaszállnak szépen.

Szatmári Zoltán.

Az én imádságom

Minden este az az imádságom:
 Én Istenem, nézz szét a világon!
 Hints örömet milliók szívébe —
 Legyen már a nagy világon béke!

Nézd a cipőm, nézzed a ruhámat...
 Egyik lyukas, másikon res támadt
 S apukámnak nincs másakra pénze —
 Legyen már a nagy világon béke!

Szánakozz már az édesanyámon;
 Szívem úgy fáj, mikor busznak látom!
 S mikor ölel, könny ragyog szemébe —
 Legyen már a nagy világon béke!

Ó, add vissza Nagymagyarországot!
 Tedd boldoggá az egész világot!
 Imádságom találjon Elédbe —
 S tedd, hogy legyen már a Földön béke...

Gracza János

B U C S U

Miért is oly gyöngye a szó
 a gyermeki ajkon?
 mért nem angyal trombitája
 mostan az én hangom?
 Beleharsognám az Égbe:
 „Nagy, nagy nap van itten!
 Kedves Tanító urunkat
 áldja meg az Isten!
 Áldja meg a drága szívét,
 hogy tudott szeretni;
 azt a sok, sok szeretetet
 nem fogjuk feledni!

Áldja meg két szemét, meilylei
 a szívünkig látott
 s Napként növelte abban a
 hit- s tudásvilágot!
 Áldja meg a szava mézét,
 a mosolyt az arcán:
 drága kincs lesz nekünk ez az
 életünk nagy harcán,
 azon a nagy könnyes harcon,
 melynek vágya éget,
 melyre talizmánként visszük
 a sok szép emléket.“

Messze megyünk, egyre messzebb,
 de amíg csak élünk,
 egy-egy áldó pillanatra
 mindig visszatérünk
 s nem találjuk tán itt azt, ki
 bezárt a szívébe...?
 jó Tanító urunknak a
 szívünkbe a képet
 Ezt a képet megőrizzük

szüleinké mellett...
 — hogy ezt mostan megvallhassuk
 szólnom azért kellett!

Bucusu-napja ez ma nekünk
 e szép iskolában...
 és most a lelünk kertjében
 csupa szent virág van!
 Jó Tanító ur szívére
 hintjük a virágot:
 áldja meg az Isten, ha csak
 már valakit áldott!

Balázs Győző.

A névtelen hős

Levente- vagy legényegyleti előadáson előadható színmű, 1 felv.

Irta: Barcsák István.

Személyek: v. Molnár József gazdalegény
 Juliska, a menyasszonya
 Ábris bácsi, vasuti őr
 Medgyes Mihály gazda
 Vasutas.

Szin: Vasuti megálló (nagyobbfajta őrház) váróterme. Háttul ajtó, jobbra ajtó, balra ablak, felette „Pénztár“ felirású tábla. Jobb sarokban kályha, középen asztal, körötte székek vagy padok. Történik napjainkban.

I. JELENET.

Ábris bácsi, Medgyes Mihály.

Medgyes: (45 éves, falusi gazda, Ábris bácsival az asztalnál ülnek és beszélgetnek)...

...Már régen meg kellett volna látogatni őket, de sohse jutottam hozzá eddig, most oszt rászántam magam. Addig is egy hétig majd csak el lösznek a ház körül, az asszony, meg a gyerekek...

Ábris bácsi: (50 éves, szakállas vasuti őr, — sóhajt.) A gyerekek! Ha az nem lött vóna, nem is láttá vóna meg akkor engöm a vonatablaktól. Mert csak amiatt maradtam ezen a vidéken. Legalább messziről lássam, hogy növekedik, hogy csepereedik embörré?

Medgyes: Nem ismer téged?

Ábris bácsi: Dehogy nem, mint Ábris bácsit, az öreg baktort, mert ha mindenkit kerülök is, azt már nem tudtam

megállni, hogy az édös gyerekeimhez ne szóljak! Valahányszor dolga volt itt az állomáson, mindig szóba álltam vele. Kérdőgettem erről is, arról is... Meg aztán, hogy a nevelését is lássam. Hogy érdemes volt-e? Mert látod, pajtás, te a háboru szörnyüség, meg a fogolytáborok ezernyi szenvedése után mégis csak megtanáltad a boldogságot, de én — még azt is elvesztettem, ami volt...

Medgyes: De hiszen visszakövetelhetted volna, ami a tied volt... Miért nem töltöd?

Abris bácsi: Mondtam már, hogy nem löhetőt. Engöm már eleitől kezdve holtak hitt itthon mindenki. Hiszen a falumbeliek közül is többen láttak, amikor vérösen összeestem a harc-térőn. Én magam se hittem volna, hogy valaha még embör lösz belőlem.

Medgyes: Oszt mégis hazakerültél.

Abris bácsi: Haza... majdsak tizenkét évre rá, hogy el-möntem innen... A földet meg addig is csak művelni kellett, igaz-e? A gyereket meg fölnevelni... na nem? Az asszony nem bírta egyedül, még szöröncse, hogy akadt valaki, aki segített neki. Nem ment bitangjába az a kis föld, meg a ház se.

Medgyes: Meg az asszony...

Abris bácsi: Ne hidd... Meggyőződtem róla, hogy hű-séges maradt hozzám az utolsó percig, hiszen még a holtánnyil-vánításom után is csak esztendőre ment hozzá a Mihályhoz. Ha becsstelenséget tapasztaltam volna, nem így járok el, de a jegyző ur, akinél jelentkeztem, megmagyarázta, hogy most már vétők volna szétbolygatni őket.

Medgyes: És ahhoz mit szólnak, hogy te itt bakter-kodsz?

Abris bácsi: Nem tudják... Senki sem tudja, csak az öreg jegyző ur tudja, aki neköm ezt a bakteri hivatalt szörözte, de az már két esztendeje möghalt, az Isten nyugossa szegényt. Fölismerni meg nem ismert föl senki sem, így szakállasan. Ez-után meg már nem valószínű, hogy fölismerhetne valaki.

Medgyes: No, de a volt feleségöd biztos fölismernel!

Abris bácsi: Az talán igön... De az meg olyan ritkán jár erre, minden két-három évben, ha erre veti útja, olyan-kor meg elkerülök a szemük elől...

Medgyes: Hát így már értöm. (Kintről közeledő vonatza-katolás hallatszík.) De úgy hallom, itt a vonat (feláll.) No, Is-ten veled öreg bajtárs! Örülök, hogy jó egészségben látalak!

Abris bácsi: Áldjon meg téged is...

Medgyes: (bensőséges, meleg kézfogás után középen cl.)

Abris bácsi: Boldog embör... (Legyint.) Eh! Gyerünk a dolgunk után (oldalt el, kint a vonatzakatolás erősödik, majd lassan elhallgat. Hang kintről: Zagyvaszöllös. Utána a vonatza-katolás ismétlődik.)

2. JELENET.

Vasutas, v. Molnár, Juliska.

Vasutas: (35 éves, a vonatzakatolás elhangzása után jön középről.) Most éjfélig, azután semmi... Na (leül, előveszi pipáját, tempósan rágyújt.)

v. Molnár: (22 éves, csinos parasztleány, katonaládával jön, középről Juliskával.) Aggyon Isten jó estét!

Juliska: (20 éves, szép parasztleány, jön középről v. Molnárral.) Jó estét kívánok!

Vasutas: Adjon Isten, Jóska! Jó estét hugom! Elkéstemek! Éppen most ment el a vonat az orrotok előtt!

v. Molnár: Nem ahhoz jötem én. Az éjfélihez. Pestre megyek. Berukkolok.

Vasutas: Csak nem tán? Most rukkolsz be? Októberben kellett volna, akkor rukkoltak be a többiek is.

v. Molnár: Tudom, de én félesztendei szabadságot kaptam.

Vasutas: Értöm. Osztán a Juliskát is viszöd magaddal?

Juliska: (szégyenlősen) Ugyan mán, hová gondol, Pétiör bácsi?

v. Molnár: Csak kikisért. Szabó Gerzsonyék kocsiával vannak itt, majd mindjárt beszólnak érte, oszt hazaviszik. Csak éppen elbucsuzunk...

Vasutas: Nagyon helyesen... Mert így van az rendjin... (elballag.) Hát csak bucsuzkodjatok, nem zavarlak benneteket. Tudom én is, mi a bucsuzás, hej, de sok mondanivalója is van ilyenkor az embernek... (el.)

3. JELENET.

Juliska, v. Molnár.

v. Molnár: Juliskám! (Mégfogja a kezét s a szemébe néz.)

Juliska: Jóska, én úgy félek, hogy valami bajod lösz...

v. Molnár: Mi bajom lönné, galambom? Mások is voltak katonának és nem lett kutya bajuk se!

Juliska: Igen, igen, de azért mégis nagyon vigyázz magadra...

v. Molnár: Hogy vigyázzak, hát persze, hogy nagyon vigyázok.

Juliska: A leventék között is mindig az első voltál, remélem, a katonák közt se maradsz az utolsó?

v. Molnár: Nem bizony! Majd meglátod, milyen ügyes tüzér leszek én!

Juliska: Csak ne kapkodjál, mint ahogy szoktad... Csak nyugodtan, vigyázva süsd el azt az ágyut. Aztán mingyárt lépjél félre, mert úgy hallottam, hogy az ágyu mindig visszafarol, amikor elsütik...

v. Molnár: Hej! Galambom! Bizd csak rám azokat az ágyukat, te ahhoz úgy se értöl! Igaz, hogy még én sem, de majd-

csak mögtanulom azt is. Nem boszorkányság az se. De azért mondd csak... gondolsz úgy néha, néha rám is...

Juliska: Hát hogy kérdezhet ilyet... (elfordulva, szégyenlősen), hiszen attól félek, más sem fog az eszembe járni...

v. Molnár: (megöleli.) Hát akkor Isten veled édes galambom... aztán ne sirjál... ám (elfordul s ő is könnyezik)... mert majd csak vége lesz ennek az esztendőnek is, aztán visszajövök erted...

Juliska: Ugy adja a jó Isten...

4. JELENET.

v. Molnár, Juliska, Ábris bácsi.

Ábris bácsi: (jobbrol jön, kezében seprő, szeméttlapát. Meglátja őket. Magában.) Jóska?... Katonaládával... Csak nem rúkkol már... (gondolkozik.) Igaz, csak félesztendő halasztást kapott... (söpröget, rendezgetni kezd.)

v. Molnár: Ennek az öregnek is most kellett idegyünni, az ember nyugodtan már el sem bucsuzhat...

Juliska: (csitítva) Hiszen a dolgát végzi... Nézd csak, milyen szomorúan nézdegél maga elé... Ki ez az öreg? Idevalósi?

v. Molnár: Nem hinném. A faluból nem ismeri senki, pedig már jó régön itt szöszmötöl az órház körül...

Ábris bácsi: (a jobb ajtón kimegy.)

Juliska: Látod, már ki is ment. Van benne tapintat... ugy-e?

v. Molnár: Nem sok vizet zavar az öreg, az igaz. Hát Juliskám, áldjon meg a jó Isten, aztán vigyázz magadra te is. (Megcsókolja.) No... ne sirj már te... mert még én is rákezzem...

Juliska: (sirva) Aztán írsz-e majd?

v. Molnár: Amikor csak lehet mindig...

Juliska: Aztán mikor kapsz szabadságot?

v. Molnár: Mikor, hát ha sikerül, talán már egy hónap múlva is hazarándulok, hogy krumplivirágot tehess a kalapom, akarom mondani a csákóm mellé...

(Hang kintről: „Juliska te! Juliska! Gyere, mert itt hagyunk!”)

Juliska: Már itt is vannak értem... (kiszól) Megyek már... Isten veled Jóska (még egyszer megcsókolják egymást.)

v. Molnár: Isten áldjon édös Juliskám...

Juliska: Vigyázz magadra! (Középen kiszalad.)

5. JELENET.

v. Molnár, Vasutas, később Ábris bácsi.

v. Molnár: (leül katonaládájára, rágyújt.)

Vasutas: (középről bejön.) Hát Juliska hazament már?

v. Molnár: Haza...

Vasutas: Hallottam, hogy a Gerzsonyék beszóltak érte. Aztán elbucszutatok? (Leül.)

v. Molnár: (kellemetlenül.) El... (kis szünet után.) Mondja, Pétör bácsi?

Vasutas: No?

v. Molnár: Igön kibabrálnak az embörrel a katonáéknál? Magának tudni köll, mert maga már volt katona...

Vasutas: Már akivel hogy. Néköm jó sorom volt ott is.

v. Molnár: Hol szolgált?

Vasutas: A magyar királyi 73-dik élelmezési vonatosztály-nál, öcsém... De te hová mégy?

v. Molnár: A tűzérékhöz...

Vasutas: Hát, ott bizony már egy kicsit cifrább lesz, ugy-löhet...

v. Molnár: Juliska azt mondta, hogy nagyon vigyázzak magamra...

Vasutas: Vigyázz? Hát vigyázni azt köll mindenhol. Különösen eleinte, amíg ujonc az ember.

Ábris bácsi: (bejön, leül a kályha mellé.)

v. Molnár: Hát majd csak megleszünk valahogy. Én nem félök...

Vasutas: Hát félni éppen nem köll, nem ettek ott még meg senkit sem, de vigyázni azért mégis jó lesz...

v. Molnár: Az már igaz. (Kis szünet.) Mikor van itt pontosan a vonat?

Vasutas: Menetrend szerint éjjél után egy perckor köllene itt lennie, de mindig késik mostanában két-három percet.

v. Molnár: Akkor várhatok még vagy másfél órát. (Kis szünet.) Mondja csak, Pétör bácsi, hát ez az öreg szakállas, volt-e katona? (Az öregre int.)

Vasutas: Ábris bácsi? Hm! Ez volt még csak igazán! A világháboruban. Fogoly is volt, sokáig az oroszoknál. Bizony, sokat tudna ez mesélni, ha akarna, dehát igen szűkszavu. Nagyon meglörte a sok szenvedés a szegényt. (Egészen halkán.) Valami nagy bánata lehet. (Kintről kutyaugatás hallatszik.) Hát ezeket mi lelte? (Az ugatás erősödik.) Megállj már, körül nézők, mér veszködnek? (Középen ki.)

6. JELENET.

v. Molnár, Ábris bácsi, később Vasutas.

Ábris bácsi: (kedvtelve nézegeti v. Molnárt.) Szép szál legény löttél, Jóska! Kallónának mégy?

v. Molnár: Annak, öreg. Hallom, hogy maga is volt katona.

Ábris bácsi: Voltam. Sokáig... Három esztendeig rendszeren, német szóra, azután meg a háboruban... a világháboruban még hozzá, hogy verné meg az Isten, aki...

v. Molnár: Aztán sokat szenvedtek?

Ábris bácsi: Nincs arról, fiam, fogalma annak, aki nem volt benne. Aztán miért? Van sok értelme? A magyar volt a vi-

lág leghátrább katonája s hogy elárulták a hazáját, amelyből ő egy maroknyit se engedett oda másnak, hát meggyalázták, kirabolták, földönfutóvá tették!? Nem hinném, fiam, hogy volna ebben a megmaradt kis országban, de még mögszállott területükön is olyan magyar, aki valamiképen meg ne sínylette volna a háborút...

v. Molnár: Igazsága van. Az én édősapám is odamaradt a háboruban...

Ábris bácsi: Hogy a te apád? A háboruban? Hiszen ugy tudom, él az apád?

v. Molnár: Él, él, de az csak a nevelőapám. Mustoha. Az édöset a háboru vitte el tőlem.

Ábris bácsi: Elesött...

v. Molnár: Azt mondták... Én nem is ösmertem... szegényt... mert csak három hónapos voltam, amikor a háboru ki- tört, csak hallomásból tudom, amit tudok. Az édesanyámtól, meg a falubeli bajtársaitól, akik hazakerültek... Akik látták, amikor elesött...

Ábris bácsi: Aztán hol van eltemetve?

v. Molnár: Ha azt tudnánk! Senki sem tudja. Attól a perctől kezdve, hogy elesni látták, eltűnt. Még a holtteste se került meg többé. Azt sem tudjuk, hová, a kerek világnak melyik részében van elhantolva szegény...

Ábris bácsi: Miért nem kerestettétek?

v. Molnár: Édősanyám minden elkövetett, hogy megtaláljuk, azután meg a mostohaapám is kutatta még azután is, hogy holtta nyilvánították...

Ábris bácsi: De hát ha meg se halt? Hát ha csak súlyosan megsebesült és úgy fogták el az oroszok. Hát ha elkallódott valahol a fogságban? Nagy ám, fiam az az Oroszország, se vége, se hossza! Látod-e, én is több mint tíz esztendő után tudtam csak hazavergődni.

v. Molnár: Mégis már tíz éve itthon van! De az én édesapám már több mint husz éve eltűnt! Bizonyosan möghalt már azóta, mert ha nem, azóta már csak jelentkezett volna...

Ábris bácsi: Jelentkezett volna? No és ha mégse jelentkezett volna előbb, csak amikor már késő volt... Amikor már holtta nyilvánították? Amikor a felesége már a más asszonya lett? Amikor... a gyerekeinek már a neve is más volt... mint neki (egyre érzékenyebben.)

v. Molnár: (nagyot sóhajt.) Akkor is jelentkeznie kellett volna neki...

Ábris bácsi: Aztán hol jelentkezett volna, mondd csak? A feleségénél? Aki már rég elsiratta, meggyászolta... Akinek a szívébe már régen új szerelemvirág sarjadt... Vagy a gyermekéhez ment volna? Aki nem is ismerte? Akit más nevelt föl, aki másnak mondta azt, hogy édősapám?... Még a tulajdon falujába

se mehelőtt ilyenformán... Értöd-e már, hogy miért nem jelentkezhetett a te édesapád, ha csakugyan sikerült volna neki hazajönnie?

v. Molnár: Ábris bácsi! Hát maga csakugyan azt gondolja, hogy még életben lehet valahol az én édesapám?

Ábris bácsi: Aztán miért volna az lehetetlen? Hát ha közelebb van hozzád, mint gondolnád?

v. Molnár: Ugyan ne beszéljen már ilyen bolondságokat. Egészen felzavarta a szívemet. Istenem, ha élne az én édesapám. Ha tudnám, hogy él még...

Ábris bácsi: Mi lönne akkor?

Vasutas: (középről bejön, megáll s figyeli őket.)

v. Molnár: Ha megtudnám, hogy életben van valahol? Főlkeresném és még a lábanyomát is mögcsókolnám! Mert ha úgy van, ahogy Ábris bácsi mondja, akkor...

Ábris bácsi: Csak így lehet...

v. Molnár: Akkor az én édesapám a legnagyobb hős a világon, mert legyőzte önmagát, hogy azok, akiket szeretett, zavar-talan boldogságban élhessenek...

Ábris bácsi: Hát ez való igaz, fiam...

v. Molnár: (eszmélve.) Ábris bácsi! Tudja-e, hogy az én édesapámat is Ábrisnak hívták?

Ábris bácsi: (csendesesen, maga elé) Varga Ábrisnak...

v. Molnár: (kítőző örömmel.) Annak! Varga Ábrisnak! De hát honnan tudja?... Több, mint tíz évig fogoly volt... tíz éve már annak, hogy itt él... Aztán mégis tudja... És Ábris bácsinak hívják... Édes jó Istenem, ne hagyj el... de hiszen... hiszen akkor... akkor... (Ábris bácsi nyakába borul)... édes... apám!... Édes, drága, elveszett... jó... apám...

Ábris bácsi: (sirva, reszketve tárja ki két karját s öleli szívére fiát)... Fiam!... Fiam!... Édős fiam!... Husz évig szenvedtem ezért a percért... Ezért a percnyi boldogságért... de megérte! (Csókolgatja fiát.) Hát nem tagadod meg a te szerencsétlen édesapádat?

v. Molnár: Hogy mögtagadnám? Büszke vagyok rá!

Ábris bácsi: Én is tereád, édős fiam! Soha sem hittem volna, hogy életemben még ilyen boldog lehessenek!

v. Molnár: Csakhogy megtaláltam édesapámat! Majd meglátia, milyen boldogan élünk ezután! Igaz, nekem most be kell rukkolni, de majd ha visszajövök... Addig is... vigyázzon a Juliskámra... édesapám...

Ábris bácsi: Ugy, ugy, fiam, első a kötelesség! Hát csak menj! (Megcsókolja.) Az Isten vezéreljön... vigyázzok a Juliskádra, mint a szemem fényére... (Megtántorodik.) Mi ez? (Szívéhez kap.) Jaj! (Összeesik.)

v. Molnár: (rémülten hozzáugrik.) Édesapám! Édesapám! Péter bácsi segítsen! Mi baja? Megártott! a boldogság?

Vasutas: (odamegy Abris bácsihoz, megvizsgálja, hallgatja a szívét, majd leteszi a sapkáját.) Meghalt... Megszakadt a szíve szegénynek... örömeiben...

v. Molnár: (felsikoltva ráborul.) Édesapám!...

(Függöny.)

Ének- és tornaversenyek

Az elemi iskolák új tanterve olyan tantárgyakra is nagyobb súlyt kíván fektetni, amelyek eddig meglehetősen elhanyagolt és melléktantárgyaknak tekintettek: nevezetesen az éneket és tornát. Az énekhang ápolása és a zenei érzék felébresztése nemcsak az esztétikai érzést emeli, de erősíti a vallásos és hazafias érzést is. De nemcsak a gyermek, hanem a felnőtt is szívesen dalol és egyre jobban terjedő dalosversenyek nemcsak meghódítják, hanem közelebb is hozzák egymáshoz a falut és várost, úgyszintén az iskolát és a szülőket is. Csak természetes, hogy ezt a kiálkozó jó alkalmat minden iskolának fel kell használnia.

Csak elismeréssel szólhatunk arról, hogy egyre több és több tanfelügyelőség területén léptették életbe az énekversennyel kapcsolatos tornaünnepélyeket. Az éneket szerető fegyelmezett emberek inkább töltik idejüket az énekkarokban, mint dorbézolással, viszont a torna, mint testnevelés, elsősorban a gyermek egészségének, erejének és ügyességének tervszerű fejlesztésére, azonkívül önfegyelmezésre, engedelmességre, önuralomra, önálló elhatározásokra és cselekvésre, egymás szeretetére és megbecsülésére, összetartásra nevel.

Mindezekhez hozzájárul az, hogy Trianon után vagyunk, amikor minden oldalról ugyyszólván ellenség vesz körül bennünket és katonát is — még egyelőre — csak annyit tarthatunk, amennyit a békeszerződés előírt. Éppen ezért szükséges, hogy az elemi népiskolák ének- és tornaünnepélyei mintegy alappillérei legyenek a későbbi leventeintézménynek.

A versenyeket lehetőleg ünnepnap rendezzük és két részből álljanak: ének- és tornarészből. Az énekből mindenkor és mindeütt csak csapatverseny legyen. Ennek is két része lehet: 1. kötött darabok előadása, amely minden csapatra nézve kötelező és 2. szabadon választott darabok előadása. A tornaünnepély szintén kettős: kötött darabok előadása és 2. szabadon választott gyakorlatok bemutatása.

Az ilyen együttes ünnepélyeknek bizonyosan meglesz a maguk nagy érdeklődő közönsége is, hiszen szívet-lelket gyönyörködtetnek s nemcsak az érdekelt szülők lesznek jelen, hanem mindenki, aki a testet és lelket szereti s azok megnyilvánulását ki-

vánja látni s hallani. De jutalmául is szolgálnak ez ünnepélyek a tanító egész évi szorgalmas munkájának is, mivel itt nyilvánosan mutathatja be, hogy fáradságos munkájának gyümölcse milyen nagyszerű eredményt ért el s hogy a gondjaira bízott gyermekek a legjobb kezekben vannak, mivel ilyen szép, tervszerű és kitartó, országosan megszervezett munkával gyermekeink erősek, öntudatosak, összetartók, egy akaratra készek, egy célért mindenkor szívvel-lélekkel harcolni kész és akaró emberek lesznek.

Miért dalolsz?

(Dalos ünnepélyen előadható bevezető.)

Tán jobb lesz a beteg világ,
Ha vásári zsvajában,
Könny-folyóknak zugásában,
Kis-erdőnek bugásában,
Szörnyű-gépek tűz-dühébe:
Gyenge hangon... selyem-lágyan
Madárdalt dalolsz?
S fölējük hajolsz?...

...Szebben nyilik tán a virág,
Ha — feléje égő arccal,
Könnyes szemmel,
Szivettépő halk panasszal
Csendben ráhajolsz?
S neki is dalolsz?

Igen! Jobbá lesz a világ;
Szebben virul minden virág!
Mert a dal: a lélek lángja,
A boldogság legszebb lánya!
Épít... szépit: erdőt, mezőt,
S fölemeli a csüggedőt!
—— Szárnyat ad a tisztaságnak,
Utat nyit — a boldogságnak...

Szimpompát hint a virágra!
S reménybimbót gondfa-ágra.
Héttörjárta anyaszívbe:
Hitzsолоzsmás mannát visz be!
—— Mert sül a Nap élő s holtra;
Kőre, szennyre, sziklafokra,
Melyet csapdos tenger sodra!
Sül a napfény földre, égre,
Virágvölgyre — s sötét, odvas
Sziklamélység fenekére!

S — mégse jut a fénye: végre,
Nem fogy el a fény, melegség,
S nem hal ki a jóság, szépség...
Dalolj éjjel bánatárnyban,
Dalold: fény — az éjtszakában!
Dalolj fénylő boldogságban;
Vidám dalban: tűzsugár van.
Dal mellett a bánat árnya:
Sebzett madár letört szárnya.
—— Kell a napfény az égboltra!
Dal nélkül a lelked, szived:
A keserű élet holtja!
—— Dal, az élet kék egének
Szétsugárzó Napfény-lánya!
Gondsziklában, — kincsesbánya,
Koldusélet: tiszta éke
Bubánatunk édes, tiszta menedéke.
—— Dal a lelkünk angyalszárnya!
S angyalszárnyon a mélyből is
A szent magasságot járja!
S égi szépség csillag-csokrát
—— Dalos szívek, tiszta lelkek:
Tieletek hinti, tárja!

Azért fel a lanttal, tüzzel!
Dallal, minden but-bajt üzz el!
Dalvirágot hint utadra,
S amerre jársz, amerre kelsz:
Reményrózsák nyílnak újra!
A dal: nem csal meg hitedben,
Éljen hát a dal szivedben!
Ifju, öreg, vidd magaddal!
Éljen! Éljen! Éljen a dal!

Szülői értekezéslet

Mit kell tudni a szülőnek gyermekéről?

Miután nevelni csak azt lehet, akit ismerünk, szükséges, hogy valóban megtudjunk mindent arról a gyermekről, aki nevelői behatásunk alatt él. Különösen áll ez a szülőkre, akik — bár a legnagyobb nevelői készség birtokában vannak, amelyet a természet oltott az édesanyák lelkébe — mégis vannak dolgok, amelyeknek tudása nélkül nem lehet igazán célszerű a szülői ház nevelői eljárása.

A gyermek életében a hatodik, hetedik évben új korszak kezdődik. Ekkor lesz a kisdedből igazán gyermek a fiú, vagy leány s ekkor válik lehetővé tanítása is, mivel alapvető szellemi tulajdonságai — az érzelmek, figyelem, akarat — már annyira kifejlődtek, hogy rendszeres tanítása lehetővé válik.

Azt a határt, amikor a kisdedből gyermek lesz, nem lehet pontosan meghatározni, mindenestre azonban feltétlenül a hatodik és hetedik év között kell lennie az egészséges embereknel. Éppen ezért volt sokáig vita tárgya az, hogy melyik évben kezdődjék a mindennapos iskoláztatás: a hatodik, vagy csak a hetedik életév betöltésekor? Nálunk éppen úgy, mint általában egész Nyugat-Európában, már hatéves korban iskolaköteles a gyermek. Mert ha elfogadjuk is az orvosok állítását, mely szerint a gyermek agyfejlődése csak a hetedik év betöltésekor fejeződik be, a tapasztalás mégis azt mutatja, hogy a gyermek már előbb is tanulható, sőt maga is tanulni kíván. A lényeges itt csak az, hogy a hatéves gyermek nekivaló módon tanuljon!

Sok érdekes dolgot figyelhetünk meg ebben a korban a gyermeknél. Látóköre kitágul, átlépi a szülői ház eddigi körét s bizonyos megfontolás, önellenőrzés, a lelkiismeret kezd ébredni benne. Értelme fejlettebb, ítélőképessége nagyobb, mint eddig. A gyermek érdeklődése a mesék helyett inkább a valóságok (realitások) iránt kezd érdeklődni s az a gyermek, aki eddig úgy élt a mesék világában, mintha ezek valóságok volnának, most egyszerre azt kérdezi: igaz ez? igazán megtörtént? Miért van ez így? Általában nagyon könnyen kezelhető e korban minden gyermek, csak bizalmát nyerjük meg.

Természetesen játékos még, de mégis azt kívánja, hogy már komolyan vegyék. Ne intsük hát le gyermekünket azzal, hogy te ezt még nem tudod, mert legjobb nevelés számára mégis az, ha csakugyan komolyan vesszük s igyekezzünk mindent — ami iránt érdeklődik — az ő értelméhez mértén megmagyarázni. Tréfálhatunk is vele, sőt játszhatunk továbbra is vele, — de maga a gyermek többé már nem lehet játékszerünk, nem szabad őt kinevetnünk, vagy lenéznünk, mert már van annyi öntudata, sőt önérzele, hogy többet ártunk magatartásunkkal lelkében, mint

használunk. Hány szülő van mégis, aki abban a hitben ringatja magát, hogy első, másodikos fia vagy leánya mitsem tud még bizonyos dolgokról s előtte nyiltan beszélhetnek. A gyermek e korban már teljesen átérti a család minden örömét és buját, nagyon jól átérzi az élet komoly kérdéseit, szülei bajait és gondjait, különösen ott, ahol teljes közösségben él velük. Az ilyen gyermek bizony nagyon korán megkomolyodik.

Mikor a gyermek iskolába kerül, már tud ugy figyelni, hogy az érdekes dolgok felkeltik azt, bár még nem eléggé gyakorlott az önkéntes figyelemben. Ezt majd csak az iskola fogja benne begyakorolni s általa a rendszeres és kitarló munkához szoktatni. Megjegyezzük, hogy a leányok figyelme általában e korban jobb, mint a fiuké. A gyermek életében ekkor kezdődik meg a valóság iránti érdeklődés. Nem elégednek meg többé azzal, hogy valamely cselekedetet utánozzanak, hanem gyakorlati célokat is tűznek maguk elé. Például már nem játéklóvon akar lovagolni a gyermek, hanem valóságosan. Vagy a fára nem azért mászik, hogy az erejét próbálja, hanem hogy onnan epret, vagy más gyümölcsöt szedjen. Az érdeklődésnek ez a foka általában a 10. életévig tart.

Gondoljuk csak el, mekkora változás áll be a gyermek életében, amikor először átlépi az iskola küszöbét! Új társak közé, idegenek körébe lép. Milyen új neki itt minden! Milyen szokatlan ez kezdetben! De azután csakhamar megszokja, sőt meg is szereti új körét. Az iskola jelenti számára az első kis társadalmat, amely aztán hozzászoktatja ahhoz, hogy kell viselkednie, általában élnie a nagyobb emberi közösségben. Ugy is mondhatnánk, itt szocializálódik a gyermek. A mi népiskoláinkban együtt tanul a gazdag és szegény szülők gyermeke, az is, aki tovább fog majd tanulni a népiskola négy osztályának elvégzése után, az is, aki befejezi iskoláit a népiskola hatodik osztályával. És így van ez rendjén, mert a mi népiskoláinkban benne van kicsinyben az egész magyar társadalom!

Az első nagy dolog, ami gyermekkel az iskolában történik, az, hogy megtanul irni és olvasni. Talán azt gondolják némelyek, hogy ez valami rendkívül nagy és nehéz dolog a gyermek számára. Pedig nem okoz olyan nehézséget, hiszen a legtöbb gyermek már az iskolábalépés előtt is látott betűket s azt is tudja, mire valók. Címtáblákon, képeskönyvekben, ujságokban lassanként föl is ismeri egyiket-másikat. Kérdezi is környezetét: ez milyen betű s ha megmondják neki, meg is tanul olvasni.

Az olvasás roppant nagy jelentőségű az ember életében. Megnyilik előttünk az egész szellemi kultúra. Az írás-olvasás tudása ugyan még nem jelenti azt, hogy már birtokunkban van az egész szellemi kultúra, de azt, hogy birtokunkban van annak kulcsa, amellyel azt megszerezhetiünk. Az olvasás tehát az a kincs, amellyel megnyitja előttünk a szellem világát.

Ezzel indul meg a gyermeknél az igazi művelődési folyamat, amely két részre oszlik: az első a 7—9 éves korra, a másik a 9—12 éves korra esik. Az előbbi kor átmenetet képez a kisdedkorból a szellemi fejlődés igazi korára, a szülői házból az élet első kis társadalmába, az iskolába, a társadalomba. De átmenet ez a kor azért is, mert ebben az időben változik meg a gyermek tanulási módja is. Amíg az előző kisdedkorban ugyanis alkalomszerű és társalgásszerűen tanult és sajátított el egyet s mást, most hozzá szokik a rendszeres tanuláshoz.

Az elemi népiskola első osztályában éppen ezért az írás-olvasás és a számoláson kívül nem is igen van más tárgya, mint az, amelyet beszéd- és értelemgyakorlatnak neveznek, amely lényegében társalgás, beszélgetés a legkülönbözőbb tárgyakról s előkészítés a rendszeres tanulásra. Ebben a korban még szereti a gyermek a mesét s szeret fantáziával tanulni. A meséből ismeri meg az életet és az embereket. A mese tipikus alakjai adják emberismeretének alapjait. Ebben a korban (kb. 8. évben) alakul ki elvonó (absztraháló) képessége is, amikor a való tárgytól el tudja már vonatkoztatni a jellemző vonásokat, tulajdonságokat. Ez nagyjelentőségű dolog, mert ez vezet rá a gyermeket a helyes és okos (logikus) gondolkozásra.

Az iskolában e fokon minden tanítás szemléletekből indul ki. A gyermek kérdései e korban még tartalmas kérdések, vagyis nem azért kérdez, hogy valami hogyan történik, hanem az okokra kíváncsi. Most kezdi megkülönböztetni a valóságot a képzelet világától, s teszi fel állandóan a kérdést környezetéhez: igaz-e ez?

A gyermeket e korban főként az élénk érzelmi élet jellemzi. Ez szellemi életének még legfejlettebb oldala, mely mellett az értelem és az akarat háttérbe szorulnak, bár éppen ez a korszak az, amelyben az értelem és akaratfejlődés a legnagyobb haladást mutatja.

Az iskolába járó gyermek érzelmi élete a legnagyobb figyelmet kívánja. A gyermek általában igen könnyen felindul, érzelmei könnyen megváltoznak, könnyen átmegy egyik érzelemből a másikba. Ilyen érzelmek a félelem és a mérgelődés, a meglepetés, a féltékenység, irigység, becsvágy, szemérem, szégyen, a ragaszkodás és szeretet, a részvét, stb. Megvannak benne azonban már a szépérzék alapérzelmei is: szereti a dalt, az éneket, a szép színeket, amelyek közül legkedvesebb számára a piros.

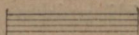
A gyermek akaratának fejlesztésére egyik legfontosabb a játék. A fejlődő gyermek játéka abban áll, hogy belső ösztönéből fejleszti veleszületett hajlamait. Közben a veleszületett nagy utánpótlási hajlam révén az önfejlesztés e módját szoros kapcsolatba hozza a nála idősebbek szokásaival és képességeivel. Az iskolás korban a játék egyedüli módja annak, hogy a gyermek mindannak, ami képzeletében tevékeny nyilvánulásra vágyik, szabad kifejezést adjon.

A gyermek akaratát így lassan bizonyos szokásoknak (normáknak) rendeli alá, bár ebben még nagy szerepe van az érzélemnek és a személyes élménynek is.

A magasabb osztályokban egyre jobban fejlődik a gyermek értelmi képessége, gondolkodása egyre fejlődik s a tanítás ekkor már egészen rendszeresen történhetik. Ekkor tér át a gyermek érdeklődése az értelmi jellegű dolgokra, mindenben keresi az okozati összefüggéseket s legnagyobb öröm számára az, ha ilyet feltalálhat valamiben. Mig a kisdedkorban játékaik jórészt begyakorlásra irányuló gépies tevékenységek, a gyermekkor első felében pedig az utánzó játékok uralkodnak, addig a későbbi gyermekkorban a szabályozott játék lép előtérbe. Így a fiuknál pl. a rabló-zsandár, football, stb. De felébred a gyermek érdeklődése e korban a hasznos foglalkozások iránt is s szeret résztvenni a felnőttek foglalkozásában.

A mai gyermekek egyik legkedvesebb foglalkozása e korban a gépekkel való foglalatatoskodás. De szeretnek olvasni is. Legkedvesebb könyvük a mindnyájunk által végigévezett Robinson s az indián-történetek. Robinsonban különösen azokat a foglalkozásokat élük át, melyeket e korban minden gyermek szeret. Most fejlődik ki — a második gyermekkorban — a gyűjtési szenvedély is, bár ez olykor már előbb is jelentkezhet. Mindent gyűjteni szeret a gyermek. Legyen az bélyeg, növény, bogár, lepke, ásvány, golyó, kép, számolócédula, stb.

Érdekes megfigyelni a gyermek rajzolását is. Mig ugyanis az első gyermekkorban inkább a szkematikus rajzolást szereti, ami csak a körvonalakat adja vissza távlat nélkül, addig a második gyermekkorban már a természetutáni rajzokat szereti, abban is kedveli a pontos részletezést, az elemző és összetevő rajzolást, sőt olykor már a távlatérzéke is meglepően fejlődik. Nem lehetett célunk az, hogy felsoroljuk, mi mindenre kell vigyázni a szülőknek, rövid időnk erre nem ad alkalmat, annyi azonban már ebből a szerény kis előadásból is látszik, hogy a szülőknek is meg kell érteniök gyermekük hajlamait, érzéseit, gondolatvilágát, mert csak így tudják megérteni őket, így vezethetik gyermeküket a szebb célok s a jobb út felé, amelyek majd elvezetik a megelégedett ember életéhez, amit — azt hisszük — mindnyájan szeretnénk számukra biztosítani, hogy ne csak testvér emberekké, hanem minden szép és nemes iránt érdeklődő, a hitben erős, a honszeretethen cselekvő, embertársaikat megértő és támogató s a maguk életét megfelelően berendezni tudó magyar férfiakká, aszszonyokká váljanak! (—)

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁS

A jövedelemmegosztásról

Mindnyájunknak gondoskodnunk kell arról, hogy gazdaságunkba kerüljenek mindazon javak, amelyek életszükségleteink kielégítésére szükségesek. Azon javak összességét, amelyek az ember tulajdonában vannak, vagy onnak nevezzük. Vagyunk állhat tárgyi javakból (föld, ház, dolgok, tárgyak), pénzből és jogositványokból (mindenféle követelés).

Ámde nem elégséges az, ha valakinek vagyona van s abból él, mert azt előbb-utóbb felhasználja, feléli. Akinek tehát nincs vagyona, vagy vagyonát nem akarja fogyasztani, csökkenteni, bizonyos jövedelemről kell gondoskodnia. Csak az időközönként megújuló jövedelem ad biztos és állandó alapot a megélhetésre. Minél nagyobb és állandóbb a jövedelem, annál nagyobb jólétet biztosít, míg az állandó jövedelem hiánya nélkülözést és nyomort jelent. A mai ember létért való küzdelme tehát valóban a jövedelemért folytatott állandó küzdelem.

Mindazok a jóságok, élvezetek és szolgáltatások, amelyeket valamely gazdálkodó vagyonának vagy munkájának eredményeként megszerez, gazdaságának hozadékát alkotják. Ezt a hozadékot azonban nem adhatja át egészében fogyasztó gazdaságának (háztartásának), mert ezzel kereső gazdaságát pusztítaná el. Az okosan gazdálkodó földműves tehát termelvényeinek eladásával elért bevételéből levonja a termelvények előállítási költségét, ezeket visszaadja kereső gazdaságának és csak az előállítási költségek levonása után még fennmaradó összeget tekinti jövedelmének, amelyet aztán a maga és családja megélhetésére fordít. Ugyanigy jár el a tudatosan gazdálkodó iparos és kereskedő is.

A termelőgazdaság jövedelme mindazokat megilleti, akik a termeléshez a tulajdonukban levő földdel (természet), tőkével, munkájukkal és munkaszervezésükkel hozzájárulnak. A termelésből eredő jövedelem forrásai tehát a föld, a tőke, a munka és a vállalkozó munkaszervezése. Mindegyiket jogosan megilleti a jövedelem.

A föld birtokosa, ha földjét nem maga miveli meg, hanem bérbe adja másnak, haszonbért kap földjéért. A jövedelemnek ezt a nemét földjáradéknak, földhaszonbérnek nevezzük. A földjáradék benne van annak a földtulajdonosnak jövedelmében is, aki földjét saját maga műveli. A földhaszonbér nagyon különböző lehet. Mennél kevésbé termékeny valamely föld és mennél nehezebben közelíthető meg, annál kevesebb járadékot hoz és viszont mennél termőképesebb és mennél könnyebb terményeinek piacra szállítása, annál magasabb a föld járadéka. Hasonló a földjáradékhoz a háztelek járadéka.

A tőkének, illetve a tőkésnek a jövedelemben való részese-dése sokkal könnyebben és pontosabban megállapítható, mint a földjáradék. Tőkejáradékot, vagyis a tőke használatáért járó di-jat, kamatot (t ő k e k a m a t) az élvezi, aki tőkéjét másnak köl-csönadja. A kamat tehát a tőke használatának díja és mint ár a kereslet és kínálat viszonyától függ. Szegényedő országban csik a kamatláb, mert kicsi a tőkék kínálata, viszont vagyonosodó és fejlődő nemzeteknél csökken, mert a gazdagodással gyarapodik a tőke kínálata is. A tőkejáradékból élőket tőkepénzeseknek szok-ták nevezni. Idetartoznak azok is, akik nem kölcsönadják pénzü-ket, hanem vállalatokba (részvénytársaság) fektetik. Aki tőkéjét maga használja fel a termelésnél, szintén élvezi jövedelmében a tőkejáradékot, mert ha idegen tőkével termelne, kamatot kellene fizetnie és ez csökkentené jövedelmét.

Harmadik neme a jövedelemnek a munkáért járó pénzösszeg, vagy szolgáltatás, a munkabér, munkadíj. Ez szintén az áralakulásnak van alávetve. Ha sok a munkaalkalom és kevés a munkás, a bér emelkedik, ha kevés a munkaalkalom és a sok a munkát kereső, akkor csökken. Mivel a művelődés fejlődésével általában szaporodnak a munkaalkalmak, ezért a gazdaságilag viruló országokban általában magasabb a munkabér. De maga-sabb a munkabér a kellemetlen, nem állandó, illetve nem folya-matos, bizalmi természetű, veszedelmes, valamint különös ké-pességeket és szaktudást kívánó munkánál is. A magasabb mun-kabér nemcsak a munkás megélhetésére, hanem a gazdasági életre is kedvezőbb, mint az alacsony munkabér. A rendesen, jól élő munkás testileg-szellemileg egyaránt erősebb, megbízhatóbb, na-gyobb teljesítő képességű, mint a szegényen élő, vagy éppen nyomorgó, rosszul fizetett munkás. A nyomorgó munkás és szűköl-ködő családja betegeskedésével, inségével nemcsak állandó tá-mogatásra szorul az állam és társadalom részéről, hanem vesze-delme a személy- és vagyónbiztonságnak is.

A munkabér fizethető pénzzel, vagy termelvénnyel (termé-szetben), vagy mindkettővel. Más szempontból lehet időbér (nap-szám, heti, havi, vagy évi fizetés), vagy a teljesítmény után meg-állapított bér (darabbér, akkordbér). Egyes nagyobb üzemekben a munkásság buzgalmánának fokozása szempontjából jutalmazással (prémiummal), vagy a vállalati nyereségben való részvétellel is fizetik a munkásokat.

Ha a termelés jövedelméből levonjuk a földjáradékot, a tőke-kamatot és a munkabért, a fennmaradó rész a vállalkozó nyeresége. Ez a jövedelemrész jogosan megilleti a vállalko-zót azért a fontos és nélkülözhetetlen szellemi munkáért, ame-lyet a vállalat szervezése, ellenőrzése, irányítása, a termelő ténye-zők egyesítésének, a termelvények értékesítésének és így az egész vállalat sikerének érdekében végzett.

Minden egyéb gazdasági jövedelme ezekből a jövedelmekből,

ezek valamelyikéből alakul.

A jövedelem megszerzésének módjai különfélék. A becsületes és igaz uton szerzett jövedelem természetesen nem eshet kifogás alá. Ez a tisztességes jövedelem mindig a törvényes és jogos forrásokból származik, ellenben minden olyan jövedelem, amely másnak testi, vagy lelki megkárosításával jár, tisztességtelen jövedelem. (Isten áldja a tisztos ipart!)

Az egyesek jövedelméből tevődik össze a nemzeti jövedelem. Ennek nagyságát csak hozzávetőlegesen lehet megállapítani. Csonka hazánk nemzeti jövedelmét a válságot megelőző években 4.4 milliárd pengőre, 1934-ben már csak 2.8 milliárd pengőre becsülték.

A munkások, akik munkájukból élnek, rendszerint hasonló életviszonyok között vannak. Hasonlóak a munkások kereseti viszonyai, rendszerint életmódjuk is, szükségleteiknek kielégítése is. A népességnek testi munkát végző tagjai alkotják tehát a munkásosztályt, a szellemi munkából élők pedig az értelmiségi, vagy középosztályt.

Általában a népességnek azon csoportját, amelynek kereseti viszonyai, életmódja és érdekei azonosak, társadalmi osztálynak nevezzük. (Beszélünk munkás-osztályról, tőkés-osztályról, földbirtokos-osztályról, stb.)

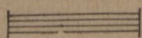
De a népességnek azokat a rétegeit is osztályoknak szokták nevezni, amelyeknek hasonló a foglalkozásuk. Így beszélnek hivatalnok-osztályról, iparos- és kereskedő-osztályról is.

Lehet az embereket vagyoni állapotuk szerint is osztályozni. Ilyenkor vagyonos, vagy gazdag, jómóduak, szegények és nyomorogók osztályáról szólhatunk.

Minden osztálynak, amely a termelő munkában részt vesz, igénye és joga van arra, hogy a nemzeti jövedelemből részt kapjon. Viszont egy államban mindenféle munkára, ennél fogva mindenféle közreműködésére egyformán szükség van.

Nem élhet meg egy állam sem, amelyben csak testi munkások vannak. Épp úgy szükséges, hogy az államban szellemi munkát végzők is legyenek, akik a népet oktatják, egészségére vigyáznak, a munkát irányítják, a népet igazgatják, annak vitás ügyeiben ítéleznek, igazságot szolgáltatnak, akik az emberek lelki szükségleteit elégítik ki. Egyetlen állam sem élhet meg ezek nélkül, mert hiszen a szellemi foglalkozásuak teszik lehetővé a testi munka elvégzését. (Bármilyen sok és ügyes munkás legyen is, egy folyón át mégsem tudnak hidat építeni, ha nincs mérnök, aki a terveket elkészíti, a munkásokat vezeti és irányítja.)

(—)

Szerkesztői üzenetek

Nemsokára elcsendesednek az eddig gyermekzsivajtól hangos iskolatermek s ráborul az iskolára nyári nagy vakáció csendes nyugalma. Kifáradt már tanító, gyermek, mindkettőt egyaránt ráér az erőgyűjtés ideje, a pihenés, ami minden jól végzett munkát követni szokott. A gyermekek learatták vetésük gazdag eredményét, a tanító átadta nekik tíz hónapi munkájának minden küzdelmét, fáradságát. Csodálatos dolog a nevelés. Egy ember, a lelkes ember széthinti lelke virágait, legszebb, legnemesebb tulajdonságait s az megsokszorozódik tanítványai lelkében. Milyen csodálatos erősugárzó a nevelői lélek! Önmagát adja tíz hónapon át, de nem lesz szegényebb általa, hanem ott látja önmagát megszázsorozva tanítványaiban, azok lelkes szemében, értelmes, okos tekintetében! Hát nem érdemes dolgozni, nem volt hiábavaló ez a tíz hónapi fáradság, egész embert követelő munka — hiszen busás aratást eredményezett! A jó Isten megszorította a munka áldását, mint azt a bizonyos öt kenyeret és két halat. És jól van ez így: ez a nevelő örök hivatása.

A tíz hónapi kemény és testet-lelket kívánó nagy munka után most mi is elhallgatunk két hónapra, de mielőtt elbucsuznánk e kis időre, tiszta szívvvel kívánjuk minden olvasónknak, hogy e pihenő időt boldog pihenéssel, hasznos erőgyűjtéssel használják fel, legyen ez a pihenést jelentő vakáció nagy regenerátor, amely a tíz havi munkában elszórt energiát újra hatóképesé, újra aktívá tegye a lelkekben, hogy megszólalva újra az iskolacsengők, ott találjon mindnyájunkat az új munka, az új iskolai és a munkahelyen: a gyermekek között, a magyar jövő virágoskertjében megújult lélekkel, de a régi célokkal és eszközökkel!

Kedves olvasóinknak ezuton kívánunk kellemes nyári vakációt!

Legközelebbi számunk augusztus hó 20-án jelenik meg.

CSURY FERENC SZEGED

ORA-, ÉKSZER- ÉS RÁDIÓSZAKÜZLETE

Alapítási év 1911. **KÁRÁSZ-U. 16.**

Telefon 28—69.

Nagy javítóműhely.

A szegedi Fogadalmi templom motorikus felhúzású percekint kiváltó toronyórájának tervező-készítője. Szállított toronyórákat 35 templom részére. A szegedi harangjátékóra tervezője és készítője.

Országos ipari kiállítás 9 arany éremmel kitüntetve.

Kérjen árajánlatot; toronyórát 3 évi részletfizetésre is szállítunk.

Toronyórák átvilágítható opálüvegszámlappal, villamos órák, önműködő jelzőórák, Westminster és egyéb dallamos ütész asztali- álló és ingaórák. Ébresztő-, kar- és zsebórák, arany, ezüst ékszerek és évszerek nagy raktára.

Doxa, Omega, Zenit, Movado, Schaffhausen, stb. órák.

Csendőrség, vasműrség, közhivatalok kedvezményes szállítója.

Vidéki rendelések gyors és pontos elintézése

Del-Ma

**Magyarország legnagyobb
cipő-harisnya
szaküzlete**

Tisztelettel felhívjuk m. t. Előfizetőink figyelmét a kiadásunkban a folyó év tavaszán megjelenő Vicsay Lajos:

A Magyar-medence földrajza (Tájegységekben)

című műre, amely egyedülálló lesz a szakirodalomban, mivel nemcsak az egész Magyarország részletes és tájegységenként való ismertetését adja, hanem mert az egyes tájegységek leírásánál sorra veszi azok domborzati-, időjárási- (éghajlati), vízrajzi-, növény-, állat- és ásványvilágának, gazdasági életének (őstermelés, ipar, kereskedelem, forgalom, közlekedés), települési- (építkezési, néprajzi) viszonyait, lakosságát és közgazdasági jellegzetességeit is felöleli. Hasznos példákat ad az ismeretek alkalmazására s az egész feldolgozást a legújabb földrajz-tanítási módszeres eljárásában — térképvázlatok, rajzok, a legegyszerűbb grafikus ábrázolások, a tanulók öntevékenységének felhasználása, homokasztal stb. — mutatjuk be.

Ez a mű több lesz, mint vezérkönyv, mert nem köti meg a tanító kezét, hanem a példák és felhasználható alkalmazások egész sorát mutatja be, amelyből mindenki azt választhatja amit egyéniségének, a tanulók értelmi fokának és a környezetnek legmegfelelőbbnek talál.

Elemi Iskolai Értesítő könyvecske
100 darabonként 12.— pengő.
